

házát Péter apostolra építve, melynek láthatatlan feje ő maga és melyet a Szent Lélek az Isten látatlanul kormányoz.

Ennek az Egyháznak, hogy magasztos küldetését teljesíthesse, hogy Isten igéit urbi et orbi taníthassa, hogy a kegyszereket, a természetfölötti erők eszközeit osztogathassa, hogy hiveit vezethesse szükségkép szabadnak és függetlennek kell lenni. Önmagát kell hogy kormányozza, semmi idegen földi hatalom által sem hivei által nem kormányoztathatik. «A déli napnál világosabb — írja IX. Bonifác — már 1391-ben az angol parlamenthez — hogy a legbuzgóbb világiak sem tarthatnak igényt egyházi ügyekben a rendelkezés hatalmára, az engedelmesség kötelessége illeti meg őket nem a parancsolás tekintélye.»

Az Egyház alapjában és lényegében bármily időközi látszólagos elnyomás dacára mindig független és szabad volt és lesz.

* * *

Minél inkább sikerült beigazolnom azt, hogy az Egyháznak nincs szüksége új autonomiára, mert bir isteni, ősi autonomiával, annál természetesebb, a kérdés: Miért kell tehát a magyarországi római katolikusoknak, a Király-Hágón inneni katolikusoknak autonomia? Miért szorulunk rá mi? Azért, mert az Egyház, hogy fennmarad bir isteni ígéretet, ellenben mi magyarországi katolikusok ép úgy mint akár a francia vagy angol katolikusok nem bírnak. Magukra vagyunk utalva, hogy a katolicizmus fennmaradását, virágzását hazánkban biztosítsuk. «A keresztény közvélemény concertjében minden nemzet a maga hangszerével és saját hangjegyei uton működik közre» (Goyau), vagyis amint Apponyi Albert gróf a congressuson klasszicusan mondotta «a kath. autonomia gondolata a hazai közjog, a hazai jogfejlődés talajából nőtt ki... ősrégi elve a magyar jogfejlődésnek, hogy közcélokra találkozó akaratoknak velök született joga az, hogy önkormányzatilag szervezkedjenek, hogy a magok ügyeit intézzék, a hazai törvények keretén belül, a legfőbb államhatalom felügyeleti jogán belül.» Így az autonomiára utal bennünket a katolicizmus története hazánkban.

Szent-István az első magyar király hazánkban a katolicizmusnak apostola, az egyház alapítója is volt. Nemzetünket ő a dicső nagy király vezette be a keresztény népek családjába. Ezért nyert a szent korona viselője a magyar apostoli király a szent széktől oly diszes egyházi természetű jogosítványokat, egyházi jogköröket — mit legfőbb kegyuri jog név alatt ismerünk — minővel Európának,

mi több a kerek nagy világnak egy királya egy császára se dicsekedhetik.

Igy lett Magyarországon a katolikus vallás uralkodó vallás. Így öltött Hazánkban az államhatalom keresztény jelleget. Ezt teljesen megőrizte 1848-ig. 1848-ban, a mikor a Rendi államból Népképviselői állam lett; amikor a magyar nemesség az akkori politikai nemzet, az alkotmány sáncaiba be vette az egész magyar nemzetet; amikor a dicasterialis kormányrendszert fölváltotta a nemzetnek felelős miniszteri kormányrendszer, akkor e nagy átalakuláskor állapított meg e hazában a törvényesen bevett minden vallásra nézve a tökéletes egyenlőség és viszonyosság.

Egyházunk előrelátó fejedelmei átérezve ez átalakulás korszakalkotó jelentőségét nyomban kérvényeztették a katolikus önkormányzatot. Élesszemük észrevette, hogy Egyházunk, mely ugyan nem e világból való, de e világon van, elvesztvén természetes támaszát, melyet az állam kormányban különösen addig birt, míg az katolikus jellegű volt, gondoskodni kell számára egy új támaszról ez pedig nem lehetett más mint a magyar jogfejlődés ősrégi elve és Erdély példája szerint az egyházi katolikusoknak a világi katolikusokkal együttesen szervezett ereje, mely ölelje fel mindazt a szellemi, erkölcsi, vagyoni energiát, melyet hazánk katolikusai nyújtani képesek és készek.

Azonban az 1848-iki törvényhozás sajnos azt felelte: a kérvény megkésétt, nincs idő a tárgyalásra.

Az autonomiai mozgalom ez időponttól kezdve Magyarországon fölszínre került. Eötvös József báró kezdeményezése következtében az I. szervező congressus 1871-ben el is készítette munkálatát, mely azonban miniszteri asztalfiókba jutott. A 71-iki munkálat úgy egyházunk változhatlan szervezetével mint a legfőbb kegyuri joggal több tekintetben nem volt teljes megnyugvást keltő összhangban.

Ő Felsége midőn 1895-den legkegyelmesebben a congressus tartását megengedte, meghagyta, hogy módosítsuk a 71-iki javaslatot, hogy tartsák szigorú figyelembe az egyház szervezetét és az Ő Felségét megillető legfőbb kegyuri és felügyeleti jogokat, mire az 1897. évben összeült congressus állandóan törekedett is.

* * *

Az eddigiekből kitünik tehát, hogy nekünk magyarországi katolikusoknak főleg azért van szükségünk autonomiára, mert egyfelől a katolicizmus hazánkban, — mivel a magyar állam és a magyarországi katolicizmus egyszerre lettek, mindkettő Sz. Istvánt tisztelt atyjául; —

1848-ig uralkodó vallás volt, másrésről az 1848-iki törvényhozás ámbár az egyháznak uralkodó vallási helyzetét megszüntette, még sem gondoskodott arról, hogy az egyházat az ország lakosságának zömét, az ősi vallás hiveit a történeti előzmények által szült különbözőzetek figyelembe vételével az új jogrendbe beilleszse. Így jutott hazánkban a katolicizmus ebbe a helyzetbe, mely jogilag tarthatatlan. Az Igazság, a Jog, a hazai Jogfejlődés-Szelleme parancsolólag követelik, hogy Egyházunknak az állammal való viszonya az 1848: XX. t-cz. 2. §-a alapján megváltozott helyzet követelményeivel egyezőleg és a történeti előzmények által szült különbözőzetek szem előtt tartásával szabályoztassék.

Az egyházra nézve 1848-ig nem volt sérelmes, ha kizárólag katolikus alapjainkat és alapítványainkat, melyek eredetük, természetük, rendelkezésük szerint katolikusok a dicasterialis kormány kezelte;

1848-ig nem háruhatott abból reánk semmi nagyobb baj, ha egyháznagyjainkat a dicasterium hozta javaslatba;

nem bántathott minket 1848-ig az, hogy összes iskoláinkat a dicasterium vezette;

De a helyzet egy karika csapásra 1848-ban megváltozott. E törvények a magyarországi katolicizmus kéréjét ketté vágták; a megoldott kéve állapotába jutottunk. Azóta még inkább jogunk, jogos igényünk van arra: hogy a kath. alapokat és alapítványokat mi kezeljük; hogy összes iskoláinkat mi vezessük; hogy a főpapi székek betöltésénél az egyház szellemével egyező irányzat befolyást nyerjen, a döntés joga ugyanis a leghivatottabb kezekben marad.

* * *

Eddig iparkodtam felelni arra kérdésre: a magyarországi autonomiai törekvésnek mi az oka? Evvel szorosan összefügg az a kérdés: mi a célja?

Nagyon tévedne az, ki azt gondolná; hogy az autonomiának célja az: hogy e hazában a katolikus vallást ismét uralkodó vallássá tegye, mint az 1848 előtt volt.

Igaz ugyan, hogy mi bírjuk az isteni ígéretet az »Egy akol és Egy pástorról«, mégis bizonyos, hogy mi gyarló emberek nem törhetjük a fejünket azon, hogy az isteni gondviselés kifürkészhetlen útjain miként valósítsa meg akaratát, célját, ennél fogva nekünk kik csupán emberi észszel és emberi erőkkel vagyunk fölrüházva az a kötelességünk, hogy céljaink kitzetésénél emberi módra járjunk el, vagyis a nemzetek életének avval a szabályszerűségével, melyet a társadalmi tudományokból ismerünk vessünk számot, és az a történeti igazságot,

Mint szöke árja felett a Tiszának
Az alkonyati enyhe fuvalom:

(ének zenekisérettel:)

Ringass halkan, ringass lágyan
Ábrándozás, képzelem.
Suttogj halkan, suttogj lágyan
Felőle, oh szerelem!
Jöjj, pihenj meg szempillámon
Álom, álom, édes álom!

Tündérrufi, tündérlányka
Mind körültem itt repül.
Tündérrufi, tündérlányka
Altató dalt hegedül.
Hallgatom — szemem bezárom —
Álom, álom, édes álom!

Vágyik lelkem messzeségbe.
Hol hűség, szépség terem.
Hol lovag, hős, szép a férfi:
Országodba, szerelem.
Arra szállj velem gyors szárnyon
Álom, álom, édes álom!

Álom, álom — nagy annak a bibéje!
Álom után jön a fölébredés.
Ábrándozás után jön a esalódás
És a esalódás — oh, az oly nehéz!
Szülém meghalt. En itt maradtam árván.
Magános árva lánytól mit kívánj?
Álmomba' tegnap még királynő voltam.
Fölébredtem ma, mint kőrista-lány

Ha kő nem volna még itt e világon.
A kőristák kenyere volna ez!
Áztatja a könny évtizedek óta.
Fehérből, lágyabb vagy jobb mégse lesz.
De hogyha csillogó, fényes ruhában
Megjelenünk a publikum előtt.
Ha a festék alatt a pír kigyulad:
Ott boldogok vagyunk, nem szenvedők!

(zenekisérettel)

Feledve szenvedés, feledve bánat.
Feledve még maga a koplalás.
Előttünk ott bálványunk a közönség.
Kezében bérünk: egy kis tapsolás.
A karmester pálcájára: égi vessző.
Mely a dicsőséghez mutat utat.
S vidám dalunkból — hallga csak! — kiesendül
Rajongó, égő hév, szent indulat!

(ének zenekisérettel:)

Csak dalra fel vidáman!
Bár üres a zsebünk.
De legalább le nem huz.
Ha száll képzeletünk.

Csak dalra fel vidáman!
Bár néha könnyezünk.
De annál jobb szívünknek.
Ha aztán nevetünk.

Csak dalra fel vidáman!
Mít bánt a bú, a gond?

Ki gondot tűr nyakán, az
Egytől egyig bolond!

Csak dalra fel vidáman!
Pályád dalolva járd.
S ha int a vég, dalolva
Fogadjad a halált!

De ki szeretne rabszolga maradni?
Koldustarisznyával ki éri be?
Nekem sem volt elég a kardalosság.
Előre! csak előre! Fölfele!
Hanem a mint haladni is akartam.
Leförte büszke szárnym a való.
Megtudtam, hogy legfőbb nem a tehetség.
De egy — hogy is mondjam csak? — pártfogó.

Akartam lenni kényes primadonna.
Kit ünnepeve tapsolnak, ha jó.
Kérdés: Ajánlja? Válasz: Senki. Hosszu
Kép. Döntés: Hangjában még nincs erő.
Vonzódtam aztán a tragédiához.
Ah, mily fenséges nő egy tragika!
Kérdés: Ajánlja? Válasz: Senki. Hosszu
Kép. Döntés: Jó lesz még tanulnia!

(zenekisérettel)

Es jöttek és el is szálltak az évek.
E megbüntethetetlen tolvajok.
Egyik szült: adjad rózsás, ifju szemed!
Másik: add puha, gömbölyű karod!
A harmadik: szép, termeted kell nekem!

hogy a népek fejlődésüknek főirányában föl-tartóztatlanul haladnak, tovább és tovább! szem elől egy pillanatra se téveszszük.

Hiu ábrándozó lenne tehát az, ki azt telerelzéné föl az autonómiairól, hogy annak célja: Magyarországon a katolikus vallást ismét uralkodó vallássá tenni. Nem. Mi emberi erővel megvalósítható célokat tűztünk ki.

Az autonómiaának célja, hogy a magyarországi kath. egyház a magyar hazának és trónnak legvégebb, legerősebb bástyája még inkább emelje föl fejét az ég felé, hová minket vezet, ezért a mi dolgainkat magunk akarjuk intézni, vagyis az autonómia segítségével el akarjuk érni azt, mihez feltétlen jogunk, jogos igényünk van, hogy mi katolikusok alapjaink és iskoláink tekintetében — a mennyiben az egyház isteni szervezete és a legtöbb kegyuri jog természete megengedi — ugyanazon jogokat gyakorolhassuk, melyeket a felekezetek élveznek.

Akkor alkalmunk nyílik arra, mire vágyunk, hogy mint a hazának édes gyermekei, többi testvéreinkkel együtt nemesen vetélkedve képezzünk, neveljünk a mi képünkre minél jelesebb hazafiakat. Hadd lássuk, ki tud a magyar hazának derékabb nemzedéket adni!

Es még így szeretve vetélkednénk egymással, annak közvetlen javát ki látná, ki érezné legelső sorban? Ki más, mint mindnyájunk édes anyja: a magyar haza és a haza édes atyja: a legelső magyar ember, a király!

* * *

Es ha ily módon lesz egy vallás-erkölcsi alapelvekben edzett, aczélezott új nemzedék, akkor az autonómia szervezet segítségével elérhetjük azt is, hogy annak a vallás, különösen egyházellenes áramlatnak, mely Európaszerte mutatkozik, melynek hatása mind a négy világtáj felől föl-föl villan, gátat vetünk.

Hullámcsapásait e vészteljes áramlatnak már hazánkban is érezzük. Es ha gátat nem vethetnénk, azt szeretnők, hogy mikor ránk zudul az orkán, a felhőszakadás, akkorra legyen kész az Autonómia Bárkája, hogy abba helyezhessük el a családot, a tulajdont, és főleg a vallás-erkölcsi alapelveket az emberi polgárosodás, művelődés e legfélétebb, legdrágább kincsét, mert a zavaros tenger lepadása után újból szükségünk lesz reá.

Az új Aratról pedig, mikor e megörzött kincscsel a munka mezejére, a Kárpátok rónáira leszállunk, hogy folytassuk a keresztény polgárosodás és művelődés nagy művét, nemzeti színű zászlónkon tündöklő, öreg betűkkel ragyogni fog dicsőséges, ősi jelszavunk:

Istenért! Hazáért! Királyért!

* * *

Szép, lélekemelő, fenséges célja van tehát az autonómiaának! A kérdés csak az, vajjon a jelen javaslat alkalmas-e arra? Némelyek és pedig kimagasló tekintélyek tagadják. Csekélységem, ki oly szerencsés voltam, hogy a congressus munkájában részt vehetm, midőn igennel válaszolok, e válaszomat itt e helyen csak két erősséggel támogatom: először tagadhatlan az, hogy szervezethez jutunk, az egész országot behálózó szervezethez, mi fokozni, hatványozni fogja a meglevő katolikus nagy tartalék erőit; másodszor igazainkból, jogainkból egy szemernyit föl nem adunk.

Ami még nem sikerülhetett: Ma, azt már kifogjuk vivni: Holnap!

A keletnek egy mély értelme, szép regéje szerint: A sas a felhők királya, a mely napba nézhet, a nap fölé szállhat, időről-időre e képességet elveszti, de ismét visszaszerzi, ha egy csodaforrásból erőt merít.

Ily csodaforrása a magyarországi katolicizmusnak Apponyi Albert gróf Jogfőntartó nyilatkozata. Ösrégi országos törvények granittömbjeiből összerakott mestermű az, melyet 9 millió katolikus képviselőtében a congressus egyhangulag elfogadott és a legtöbb kegyurnak hódolatteljesen átnyújtott!

Az autonómia sassa tehát röplni fog!

Följebb-följebb felfelé! Az Ég felé!

Ugy legyen!

Isten akaratával úgy is lesz!

A szerb kongresszus.

A »Budapesti Közlöny« tegnapi száma első helyen jelenti, hogy a király folyó évi márczius hó 5-én kelt legfelső elhatározásával megengedte, hogy a görög keleti szerb nemzeti egyházi kongresszus 1902. évi június hó 8. napjára Karlóczára egybehívassék.

Nem lesz béke.

Az angol-búr békétárgyalások megszakadtak. Kitchener táviratából legalább ez olvasható ki. A búr vezérek már el is utaztak Pretóriából és most a hadműveletek, melyeket különben eddig se szakítottak félbe, fokozott erővel fognak tovább folyni. Mindeuesetre példátlan a háboruk történetében, hogy a felek a harc közepette, minden fegyverszünet nélkül napokig össze ülnek tanácskozni. Kitchener ugyan azt jelenti, hogy a búr kommandók

megbízottakat fognak választani és a tárgyalások ismét meg fognak indulni, de reményt nem nyújt a békére az a körülmény, hogy most a megegyezés nem sikerült. A búrok előbb és teljes joggal, fegyverszünetet tartottak, ebbe Kitchener meg taktikai szempontból nem mehetett bele. Ugy látszik, hogy a főnehézséget a függetlenség kérdése képezi és valószínű az is, hogy a búr vezérek érintkezésbe akartak lépni Krügerrel és embereivel, a mi azonban az angol kormány nem akart beleegyezni.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 19.

Gróf Apponyi Albert elnök megnyitja az ülést.

Kiseb elnöki bejelentések után következett a kultuszátarca részletes tárgyalása.

Hézagpótló indítvány.

Szemere Miklós a sajtóval foglalkozik. Szerinte nem szolgálja mindig érdemlegesen a nyilvánosságot. Utal a külföldi sajtóra, mely más irányban haladnak ottan. Ennek pedig egyik főrugója az, hogy ott a zurnalistika korlátozva van, illetve nem léphet mindenki spontán arra a pályára. Előbb el kell végezzen egy újságírói-kurzust. Hiszi, hogy ha nálunk is felállítanának ilyen újságírói tanfolyamot.

Közbekialtás: Es Vészi volna az elnöke! (Derültség.)

Szemere: akkor megváltoznának a viszonyok. Határozati javaslatot nyújt be újságírói tanfolyamok felállítására. (Helyeslés a jobb oldalon.)

A harmadik egyetem.

Szalay László a kassai egyetem felállítását sürgeti. Ösmerteti azt a mozgalmat, mely Kassán a harmadik egyetem felállítása érdekében indult s a melynek lelke a premontréiek tudós főpapja: Takács Mányhért. Kassa teljes joggal vindicálhatja magának a jogot a harmadik egyetem elnyerésére. Mellette van történelmi tradíciója is geographiai fekvése. De Kassának magának most is van egy pár felsőbb iskolája, mint jogakadémia, gazda-

Negyedik: hajad légyen mint a hó!
Az ötödik arcomra ránczot szántott,
S vagyok ma kopott, őszülő anyó.

Mit el nem értem éveken keresztül:
Most a dicsőség is réám szakadt.
Föllepek nagy, hatalmas szerepekben.
Kapkó kihívást, zúgó tapsokat,
De ah, nem mint tündöklő primadonna,
Nem, mint fenséges, fényes tragika,
Kaczagnak rajtam s ekképpen dicsérnek:
Lám, lám, a mámi mily jó komika!

Sovány dicsőség, keserű dicséret!
Midőn a tapsokat megköszönöm,
Szívem szorul — s a néma színpalak közt
Könnyeim árját lopva törölöm.
Míg ifju voltam, gyöngé kis virágszál,
Addig ki nem sütött az én napom;
Süthetsz most, ősz van, hervad a virág is.
Es titkon, búsan reszket csak dalom;

(zenekíséret.)

Öreg asszony sorsa:
Üljön a sarokba.
Unokái harisnyáit.
Napestig foltozza.

Ha nincs unokája,
Más dolog vár rája;
Nőegyletben trécselgesen
Szegények javára.

Ha nőegylet nincsen,
Pletykázni segítsen,
Délutáni kávézás ne
Szűkölködjék hírből.

Nincs unoka, lányhad?
Pletykázni se járhat?
Nosza akkor öreg mámi
Csapj fel — komikának!

Hehe... tréfáltam... s e jha! szinte sírnék...
Nem voltam mindig ily tréfás öreg,
Sőt voltam ábrándos szerelmes egykor,
S volt, a ki engem boldogan ölt.

Kóristalánka voltam; ő — bizony már —
Ha jól tudom — kis aljegyző vala,
Én a színpadról csak neki daloltam,
Ő megvárt és együtt mentünk haza.

Míg ketteskén egymás mellett haladtunk,
Ah, mennyi ábrándot nem szóttam ott!
Szerettük egymást s övé mégse lettem.
Hiú dicsőség csalt, vont, esábitott.
Elváltunk — és csak tegnap láttam újra:
Ősz hajjal s mégis vígan, boldogan
Mellette nő, felnőtt fia, leánya, —
Míg én bolyongok búsan, egymagam...

Egy hang: (Szegény színésznő! Légy hát ifju újra!
Ott állj újból az élet tavaszán!
Légy bölsebb! és légy hűtlen Tháliához
S leld üdvödet az ifju oldalán,
Ki úgy szerett téged, úgy imádott) —

A komika: Boldogság rá gondolnom még ma is.
De a dicsőség álma — boldogabb volt!
Színésznő lennék újra, százszor is!

Szabó István

fűszer, bor, csemege és vadkereskedése

Fő-utca (Dr. Grósz-ház.)

Mindennemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki víz forrártára Bihar-, Békés és Szilágy megyék részére.

Ajánlja kiténő saját termésű kőrösvölgyi asztali borait bárhová a városban házhoz szállítva literes üvegekben fehér asztali ó vagy új bor literje 72 fillér, Schiller bor 72 fillér, kőrösvölgyi ó bor literje 88 fillér, akik azonban a városi fogyasztási hivattal az adóra kiegyeztek, litterenként 20 fillérel olcsóbban kapják.

Sima és gyökeres Riparia, valamint kész ojtásra előjegyzést elfogad a fenti czég mező-telepdi szőlőtelepéről szállítva.

sági tanintézet s így csak ezek kibővítésére volna szükség és még egy két fakultás felállítására.

Maga a város, a megye nagy összegeket szavaztak meg e célra s oly előnyöket biztosítanak, melyet egyetlen város sem adna meg. Kéri a minisztert, hogy a kassai egyetem létesítése ügyében tegyen lépéseket. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Beöthy Akos: Eljen! Eljen! Eljen!

Major Ferencz: A budapesti orvosegyetem épületeinek tervszerűtlenségéről szól. Azokat úgy építették, hogy tovább fejlesztésük tökéletesen ki van zárva. A műegyetemet is újjá kellene építeni. Egyáltalában az összes építkezések, melyek a kultusztervezés keretében vágnak, czélszerűtlenek. Erre hívja fel a miniszter figyelmét.

Gróf Wilczek Frigyes: Az 1848. XIX. t. cz. a budapesti tudományos egyetem katolikus jellegét mondja ki. O úgy a maga, mint pártja nevében órást tesz a mai állapotok ellen s kéri az egyetem katolikus jellegének fenntartását.

Vörös József: Nem nyugszik meg a miniszternek az 1848. XX. czikk végrehajtása ügyében tett nyilatkozatában. A harcot folytatni fogják a protestánsok más uton s ezt mint egyházkerületi felügyelő tapasztalni fogja Szentiványi Arpád is, aki oly nagyon bízik a miniszterben.

Wlassics Gyula: Wilczeknek válaszul felolvassa Deák Ferencz ide vonatkozó nyilatkozatát s ő is azon az állásponton van. Major képviselő beszédét illetően már dolgoznak egy tervezeten s azt annak idejében a Ház elé fogja terjeszteni.

Török Bertalan: A harmadik egyetem felállítását nem tartja égető szükségesnek, hanem első sorban a vidéki jogakadémiák fejlesztését kell szem előtt tartani. Teljes elismeréssel adózik a kormánynak a kolozsvári egyetem támogatásáért.

Nagy elismeréssel szól az Erdélyi Közművelődési Egyesületről s méltatja annak működését.

Kéri a minisztert, hogy a kolozsvári egyetem czéljaira a mostani költség előirányzatot mindaddig vegye fel a budgetbe, míg az teljesen kiépítve nem lesz. (Helyeslés.)

Bedőházy János: A harmadik egyetem felállítása egyelőre felesleges. Elég most a létező két egyetemünk, csak a jogakadémiákat fejlesszék. A nemzetiségi kérdések a magyar kultúrán fordulnak meg.

A magyar kultúrát olyan magasra kell emelni, hogy mindenkinek föltétlen szüksége legyen rá, aki bármily csekély pozíciót el akar érni.

Rakovszky István: A házszabályokhoz kér szót. Kevesli a képviselőket. Nem kívánja ugyan megolvasni a Házat, de azt megköveteli, ha a kormány kimondta, hogy a költségvetés tárgyalása alatt az ülés 3 óráig tart, hát legyenek jelen a kormánypárti képviselők is. Hiába mosolyog rajta báró Podmaniczky Frigyes képviselő ur. (Derűtség.)

Elnök konstatálja, hogy a Ház határozatképes.

Várady Károly kifogásolja az előadó eljárását s határozati javaslatot nyújt be, hogy a dologi kiadásoknak a személyi tételekre való átruházását ne szavazzák meg.

Wlassics kéri a javaslat mellőzését.

A Ház a javaslatot nem fogadja el.

Molnár János: Felolvass egy a vallásügyi miniszter által az iskoláknak, a magyar diákság részére kiadott könyvből egy elbeszélést, mely Szent Józsefet és Máriát profanizálja s amelyet valami Vatty nevű újságíró adott ki. (Gyönyörű! a néppárton.)

Wlassics miniszter kijelenti, hogy neki erről a könyvről fogalma sincs, most hallja először. De annyit tud, hogy az utóbbi időben megjelentek könyvek, melyek apokrif ajánlatokkal vannak ellátva s melyek ellen ő megtette a törvényes lépéseket.

(Molnár János átnyújtja a könyvet a miniszternek, aki megnézi a miniszteri ajánlat alatt levő facsimilijét és felkiált:

— Most már bizonyos, hogy az aláírásom hamis. Az egész apokrif, — ezt jelentetem fel!

Molnár János kijelenti, hogy azt ő nem köteles tudni.

Vérsi József: Molnár János úgy tüntette fel a dolgot, mintha Vatty István, egy revólver-újságíró lett volna a liberális táborból. O hát konstatálja, hogy Vatty, aki már néhány éve meghalt, eleutól fogva Lepsényi-munkatársává vált. (Derűtség a néppárton.)

Wlassics miniszter: Ha Molnár azonnal megmutatta volna a könyvet, rögtön megmondta volna, hogy ez az az apokrif könyv, melyet följelentett.

Szederkényi Nándor mulasztással vádolja a minisztert, hogy nem tett még sürgösebb intézkedést, hogy ez a csalis azonnal megtörténtéssék.

Wlassics: En amint megtudtam, följelenttem a dolgot, de bocsánatot kérek, immár erről a helyről az igazságszolgáltatást befolyásolni nem lehet. (Törszés a jobbon.)

A tételt — t. i. a főigazgató-ság tételét — ezután elfogadták.

Öt perc szünet.

Szünet után

A tanítók helyzetének javítása érdekében **Várady, Szabó, Trubinyi, Pozsgay, Visontai** beszéltek.

Wlassics kijelenti, hogy a javítás fokozatosan fog történni.

Az ülés végén **Visontai** a hármasszövetség megújítása és **Bülow** olaszországi utja dolgában, **Horváth Gyula** pedig a csendőrség anyagi helyzetének javítása érdekében interpellált.

Szell Kálmán válaszolt Horváth interpellációjára, kilátásba helyezvén a javítást.

A szociális szervezkedés Belgiumban.

A belga események különösen Van der Velde képviselőre irányították a világ figyelmét.

Velde, a ki ez idő szerint vezére a belga szociáldemokrata pártnak, a híres németalföldi Van der Velde művészcsaládból származik és egyik ösét Velde Vilmost a tengeri képek Raffeljének nevezték el kortársai.

Van der Velde fiatal ember, alig harminczöt éves, képviselő, a brüsszeli új egyetemen a közgazdaságtan és szociálpolitika tanára és mellesleg többszörös milliomos is. Ixellési palotája a műkincek valóságos tárháza.

A szociálista mozgalmakban már kora ifjúságában részt vett és alapos tudásával nemkülönben rendkívüli szóbeli tehetségével tűnt ki. Akik hallották, azt mondják róla, hogy még Jauresnél vagy Guesdenél is remekebb szónok. Hallgatósága föltétlenül beszédének varázsa alatt áll és különösen ennek a talán ez idő szerint páratlan szóbeli tehetségének köszönheti, hogy befolyása nemcsak parlamenti pártjában korlátlan, hanem az utca fölött is föltétlenül uralkodik.

A most harczoló belga szociálisták nagy erejüket nemcsak politika szervezetszervezőknek köszönhetik, hanem azoknak az óriási szövetkezeti házaknak is (népházak), melyek az egész országot behálózzák. Gazdasági alapon akarják a burzsoa-csitzlyt megingatni és ezekben a szövetkezetekben kollektivistá intézményt teremtetek, a mely a jövő szociálista társadalomnak foglalja magába a csirát.

Ezek a szövetkezetek nemcsak árusítanak, hanem termelnek is. Vannak óriási földbirtokaik és üzleteikben a fogyasztási cikkek kivül ipari termékek is kaphatók. Meg van ott minden, a mit kultur ember szükségel.

A szövetkezet áldásaiban csak az részeseül, aki a párt programját aláírta. Es jellemző, hogy itt ezekben a szövetkezetekben minden egyes cikk valamit drágább, mint mindenütt másutt, mégis tömegenkint jelentkeznek a fölvetelre, mert tudják, hogy a vezetőség az árkülönbözetekből befolyó összegeket a propaganda czéljaira fordítja.

Ezekből az árkülönbözetekből és az árukon elért nyereségekből épültek fel Brüsszelben és az ország nagyobb városaiban azok a hatalmas paloták, amelyek a »Népháza« nevén ismeretesek. A brüsszeli palota van legalább is oly nagy, mint a mi új országházunk és fölépítése 4.600.000 frankba került.

A népházak földszintjét ülések és rakta- rak foglalják el, emeleti helyiségeit a tanácskozásra szánt termek és a munkások egyesületei. Minden szövetkezetnek meg van a saját lapja is, olyiknak kettő. A brüsszeli példánál a »Temple« című francia és a »Het-Volk« című flammand lapot tartja fenn.

Es a szociálistikus irányzat tudományos művelőinek a fölévelésére sem törekedtek sehol oly czéltudatosan, mint éppen Belgiumban. Itt a munkások külön egyetemet tartanak fenn; a hová meghívják a világ minden kiváló szociálista íróját, de fölkörik előadások tartására az ellentétes irányzatok művelőit is.

A vezetőség óriási propagandát fejt ki a nők és a fiatal munkások között is és a legutóbb tartott választás azt is igazolta, hogy a paraszti kerületek, a melyek ezelőtt a kormány bavehetően várszínak látszottak, szociálista eszmékkel szaturáltak.

† Horánszky Nándor.

Megrendítő gyász borult a magyar hazára. Kiváló fia, a nagy politikus, szónok és államférfi, ki negyedszázadon át férfias kitartással, rendíthetetlen jellemmel, ellenállhatatlan erővel és ritka szép politikai tudással küzdött az ellenzéken, három év óta előkelő részt vett a politikai megújulás áldásos munkájában, másfél hónap óta pedig a magyar állam kereskedelmi politikáját vezette erős kézzel mint miniszter, kinek ragyogó tehetségeitől és munkájától sokat, nagyon sokat várt a nemzet; **Horánszky Nándor** meghalt.

Örömmel üdvözölte őt a miniszteri széken az ellenzék is, mert ismerte politikai integritását, szilárd jellemét, vastakarát, fényes tehetségeit és alapos tudását s éppen azért a legszebb reményekkel nézett miniszteri működése elé.

Nagy munka várt rá. Kereskedelmi ügyeink alapos reformálásra szorultak, de még nagyobb munka állott előtte a kiegyezés megújításánál s ime most ravatalán fekszik kiterítve — kiterítve mellette a haza reménysége is.

Miniszteri kinevezése a fuzió befejezése és megpecsételése volt, örvendtek ennek is szerte a hazában, mert egy jobb jövő hajnalát látták benne — félt, hogy Horánszkyval együtt ez is sirba kerül.

Egyházának is van oka, hogy gyászt öltön érdemes fiáért, ki megvallotta hitét nehéz körülmények között. Legutóbb az autonómiai kongresszuson ugyan az iskolák államosítását vallotta ideáljának, de volt bátorsága a 70-es években, a hitetlenség rémes napjaiban és később az egyházpolitika magasán lobogó szenvedélyei között is egyháza jogainak és igazainak védelmére kelni.

Osztaltla részvételt veszi körül a nemzet hü fiának ravatalát, legyen áldás emlékezetén.

*

Eletrajzát és betegségének lefolyását a kötetekben adjuk:

Életrajza.

Horánszky Nándor, politikus, szül. Egerben (Heves) 1838. jan. 15. Családja egyike Liptó vármegye legrégebb nemesi családjának, melynek egyik ága a XVI. sz. végén Szepes megyébe származott, hol királyi adományt is nyert. Ősi fészkek után a Hórai, a szepesvár-

megyei után pedig a Tóthfaluai előveket bírja. Iskolai tanulmányait Ezerben, jogi tanulmányait pedig a pesti egyetemen végezte, hol 1858. abszolutoriumot nyert, törvényzéki gyakorlatra lépett és mint ilyen az akkor fennállott szolnoki törvényszéknél működött, ahonnan 1861. az újonnan szervezett magy. kir. ítélőtáblához neveztetett ki fogalmazónak. Ezen évben nyerte el az ügyvédi oklevelet, a mikor Szolnokon törvényszéki bírónak választották meg. Ezen állásáról a provizorium behozatalával lemondván, mint ügyvéd működött és ugy a társadalmi, valamint az akkor e térré szorult politikai mozgalmakban is teret nyert. Az alkotmány visszaállítás után kiváló szerepet játszott a megyei és városi életben, melynek állandóan képviselői tagja volt. Előkléte alatt alakult meg Szolnok városának első iskolaszéke; az ő buzgólkodása folytán jött létre a kisdődőv és az első takarékpénztár és több éven át volt előklé a polgári kaszinónak is.

1870 képviselővé választott a *kath. kongresszusra*, melynek egyik jegyzője lett; 1872. pedig ugyancsak a szolnoki kerület által országgyűlési képviselővé választott és mint ilyen az akkori balközép párthoz tartozott; miután azonban e pártból a Ghyczy-féle iránylattal kilépett, mandátumát letette, de a kerület által újra megválasztott. 1875. csatlakozott a fuzióhoz és az általános képviselőválasztások alkalmával Mosonban nyert mandátumot. Ezen országgyűlés újítván meg Auszriával a közgazdasági kiegyezést Horánszky akkor többekkel együtt a közjogi alapon álló ellenzékbe lépett, mely ellenzék az 1892. választások alkalmával »nemzeti párt«-ot vezetett fel, ezen pártnak 1878. óta nemcsak egyik legkiválóbb tagja, de több éven át előklé és két év óta előklé is. Az 1878—81. országgyűlésen nem vett részt, miután az általános választásoknál a dunavecsei és esztergomi kerületekben kisebbségben maradt, ellenben az 1881-től kezdve három országgyűlésen az esztergomi, 1892. óta pedig az abauj-tornavármegyei Szepsi kerületet képviseli. Tagja volt a székeslővárosi képviselőtanácsnak, a józsefvárosi polgári körnek előklé.

Horánszky Nándor, az *egyházpolitikai harcok* idején a felekezeti béke és nyugalom érdekében, melyet állami szempontból fő célként tekintett, törhetetlen kitartással küzdött a nemzeti párt felfogásának érvényesülése mellett, az ide vonatkozó törvények megalkotása után Apponyi Albert gróffal, a párt vezérével együtt a békének szükségét hangsúlyozta, valamint azt, hogy az ország összes erejét a külszöbön álló, az Auszriával való kiegyezési tárgyalások alkalmára együtt kell tartani. Ez okból az szegedi ünneppek idejére hozzájárult Apponyi grófnak ama javaslatához, hogy a politikai pártok közt a gyűlölködő harc szüneteljen, azt az egyet követően ki a nemzeti párt vezérével, Apponyi gróffal együtt Bánffy bárótól, hogy az 1892—97. országgyűlés elosztása előtt a választási törvényt a kuriai bírások elvének keresztülvitelével reformálni fogja. E felfogás és törekvés vezette őt abban is, hogy a *millenniumi ünnepélyek* megállapítására szolgáló törvényhozási működésben tevékeny részt vett és e célból a kiküldött bizottságban tagságot vállalt s ut a törvény megalkotását hozta javaslatba s a később megalkotott törvényt megszerkesztette. Midőn azonban az országgyűlést 1896 őszén a választási törvény megalkotása nélkül feloszlatták s az új választásokon a nemzeti párt felnyire törve került vissza a képviselőházba, Horánszky csüggedten szemléte egy ideig az eseményeket, csupán a közgazdasági kiegyezés dolgában hallatta szavát. Megírta a *quota kérdésre* vonatkozó tanulmányát, melyben a quota megállapításának alapjául a két állam erőviszonyainak megfelelő teljesítési képességét jelölte meg s a magyarországi quota felemelését az ország anyagi érdekeinek egyet súlyos marólylatnak minősítette. 1898 őszén pedig, midőn a Bánffy-kormány a kiegyezést napirendre tűzte, anélkül, hogy az u. n. *ischli klauzulát* a képviselőházzal megismertette volna, jogosulnak mondja a törhetetlen harc felvételét a kormány ellen. Az ellenzéki pártok által készített felirati javaslatot aláírta, a *Lex-Tisza* alkalmából pe-

dig 1898 decz. 23. a politikai élet minden kérdésére kiterjedő beszédében fejtekte ki álláspontját s ugy világította meg Bánffy politikai viselkedését, hogy *Bánffy* sőt levélben válaszolt neki, minek párba jött a vége (1899 jan. 3.). Bánffy bukása után az előkléte alatt álló nemzeti párttal együtt fenntartás nélkül belépett a szabadelvű párthoz s Szepsiben 1899 szept. 11. választói előtt tartott beszédében teljes bizalmát fejezte ki a Széll-kormány iránt.

Az októberi választás nyitányát az ő beszámolója képezte, melyet már akkor miniszteri programnak tekintettek. Legkiválóbb része volt e beszédnek az új földterhermentesítésről szóló fejezet.

E programbeszéd után még egy fél évig kellett várnia Horánszkynek a miniszteri tárczára, míg Hegedüs penzióképes lett, a fuzió pedig negyedik évébe lépett.

Miniszteri kinevezése krízist okozott — Fejérváry lemondását, ki nem akart együtt miniszterkedni a volt nemzeti párt előklével. De királyi parancsszóra megmaradt és kibékült Horánszkyval.

Mint miniszter vett már részt a kereskedelmi tárcza tárgyalásánál, amikor egy konkrét ígéretet is tett — a protekció kiiktására.

Horánszky miniszter betegsége.

Délelőtt 11 óra.

Horánszky Nándor állapota igen rosszra fordult. Nem használt a legmondosabb orvosi kezelés; nem használt a család önfeláldozó ápolása; nem használt a közrészvét: Horánszky haldoklik. Isteni csoda történhetik még, de az emberi tudomány már tétlenül áll a beteggel szemben. A tegnap reggel 10 órai orvosi konzilium megállapította, hogy az érverés 109, a hőmérséklet 37.5. E mellett általános erőtlenedés mutatkozott, úgy hogy az orvosok szükségesnek tartották a családot figyelmeztetni, hogy kívánatos volna, ha a beteget halotti szentségekkel látnák el.

Nyomban el is küldtek a józsefvárosi plébániára, a honnan Kanovich Béla Mór apátplébános maga jött el a szentséggel, hogy a beteget készítse el az utolsó utra.

Időközben Széll Kálmán miniszterelnök jött le látogatóba és bement a beteghez, a ki teljes eszméletnél volt. A két miniszter Horánszky kezdeményezésére folyvást a kiegyezésről és a kereskedelmi minisztérium ügyeiről beszélt. A miniszterelnök biztatta Horánszkyt, hogy legyen egészen nyugodt, majd jól megy minden; Horánszky viszont folyvást hangoztatta, hogy mennyire sajnálja, hogy betegsége akadályozza a kiegyezés tanulmányozásában.

Mikor a miniszterelnök kijött, a papot akarták beküldeni, de a miniszterelnök nem engedte be; kapacitálta a családot, hogy tartásuk függőben a vallási szertartást, mert a beteg nyugodt és sejtelve sincsen, hogy állapota reménytelen. A szertartás csak zaklatná és megriasztaná a beteget. A család meghajlott a miniszterelnök kívánsága előtt és a szertartás egyelőre abban maradt.

Ezt az epizódot a miniszterelnök maga mondta el a Ház folyosóján és hozzátette, hogy Horánszky állapota — sajnos — reménytelen. Ő felségének a királynak a kabinetiroda kívánságára negyedóránként küldenek jelentést a beteg miniszter állapotáról.

11 és fél óra.

A beteg állapota változatlan. Attól a percztől fogva, hogy híre ment, hogy Horánszky állapota reménytelen, a képviselőházból folyvást tödülnek a tudakozódók. Ott jártak gróf Apponyi Lajos udvarnagy, báró Fejérváry Géza, Wlassics Gyula, gróf Apponyi Albert, Hock János, Mezei Mór, Márkus József főpolgármes-

ter, Bornemissza Lajos, Bernát Béla, László Mihály, dr. Biró Lajos, Fráter Imre, Csávossy Béla, Vészi József, Justh Gyula, Fáy István, dr. Samassa János, Kaas Ivor, gróf Széchenyi Béla, báró Solymossy Odön, báró Máriaassy János altáborcagy és Hegedüs Sándor volt kereskedelmi miniszter, a kit a beteghez be is bocsátottak. A volt miniszter néhány perczig időzött utóda beteg ágyánál.

11 1/4 óra.

Az állapot változatlanul súlyos. Most adták nyilvánosságra a reggeli bulletint, mely így szól:

»A beteg az éjjelt nyugodtan töltötte; reggel hőmérséklete 37.7. Érverés 108. Váladék csökkent. Erőbeli állapota hanyatlott.«

Most ment be Müller Kálmán tanár újlag a betegszobába. A beteg folyton eszméletnél van. Délelőtt levessel, tejjel és pezsgővel táplálták; szilárd táplálékot már nem mernek neki adni. A tanár bentléte alatt bebocsátották a beteghez Darányi Ignác minisztert, Bogdanovics Luczián szerb püspököt és Apponyi Albert gróf házelnököt. A látogatókat azért bocsátják be egy-két perczre, hogy a beteg ne aggódjék.

Horánszky Dezső, a miniszter fia fogadja a látogatókat és kéri őket, hogy ne sokáig időzzenek, ő jelentette is ma délelőtt, hogy az orvosok lemondtak a beteg életéről.

A beteggel szomszédos szobában az egész család; a beteg neje és gyermekei Gyula, Dezső, Lajos, Emilia és Irma együtt vannak.

12 órakor.

A most kiadott hivatalos bulletin:

»Erők hanyatlóban. Hőmérséklet 38.6. Érverés 118. Állapota válságos.«

Távirataink a következők.

Délután 2 órakor.

Budapest, apr. 19. (Saját tud. táv.)

Horánszky háza előtt óriási nép tolongott egész délelőtt, várva a beteg állapotáról szóló híreket. A délelőtt folyamán Széll Kálmán miniszterelnök és Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter keresték fel a beteg minisztert. A beteg eszméletnél volt még, s meleg érdeklődéssel kérdezősködött Széll Kálmántól, *mi van a kiegyezéssel?* Teljesen megnyugodva látszék, midőn Széll tudatta vele, hogy a *kereskedelmügyi tárczát érdeklő tétel a napirendről levételtek*. Báró Fejérváryval kedélyesen társalgott, s szinte dicsekedett, hogy *erős fizikuma folytán szerencsésen tul esett a válságon*.

Délután 6 órakor.

Budapest, apr. 19. (Saj. tud. távir.)

Horánszky állapota nagyon válságosra fordult. Érverése 124, a halál órák kérdése. Az agonia beállott, *életben maradásához semmi remény*.

Este fél 10 órakor.

Budapest, ápr. 19. (Saj. tud. táv.)

Horánszky Nándor kereskedelmügyi miniszter **este 9 óra 25 perczkor meghalt**

A Katolikus Szabad Liceum zárünnepélye.

A Szabad Liceum első ciklusának végén visszatekintve az eddigi eredményre, méltó büszkeség foghatja el a rendezőség lelkét. Nagy dolgot vittek keresztül: kilencz katolikus szellemű és tudományos jellegű előadáson ébren tartották a változékony kegyű, könnyen meg-ingó közönség érdeklődését s ezzel szoros kapcsolatot hoztak létre a katolikus kör és a nagy közönség közt, mely kapcsolatok üdvös hatása el nem fog maradni.

Ezért ma első sorban Nagyvárad közönsége iránt kell elismerésünknek kifejezést adnunk. Ma, mikor bizonyos körökben divattá vált üldözni mindent, a mi katolikus, Nagyvárad közönsége a legszebb érdeklődést tanúsította a Katolikus Szabad Liceum iránt. Valamennyi előadásra zsufolásig megtelt a főgimnázium díszterme olyan előkelő közönséggel, a minőt és a mily számosat másutt nem lehet látni Nagyváradon. Nagyvárad intelligenciája csaknem kivétel nélkül részt vett az összes előadásokon, ezzel szolgáltatván legfényesebb elégtételt a kör ellen szórt éretlen kis támadásokkal szemben.

Hálával és elismeréssel gondol azonban a rendezőség a liceumi előadások szereplőire is, kik lehetővé tették írói és művészi fellépéseikké a nagy mű keresztülvitelét. A rendezőség csak a vázlatot dolgozhatta ki, csak arról gondoskodhatott, hogy írói és művészi számok kellő változatosságot hozzanak a műsorba. Hogy ugy az írói, mint a művészi számok egyaránt magas színvonalon állottak és ezzel a Szabad Liceum is magas virágzásra emeltetett, az az egyes szereplők kizárólagos érdeme.

A kör ezek után reményekkel néz a jövőbe. Az eddigi szép sikert még szebb folytatással fogja emelni jövőre. A Katolikus Szabad Liceum intézménye gyökeret vert Nagyváradon, hadd növekedjen hatalmas fává az évek sorozatában!

S hogy az előadásoknak maradandó emlékek is legyenek, a kör elhatározta, hogy az összes előadásokat külön almanachban összegyűjtve kiadja. Ezt az almanachot a kör tagjai tagsági illetményül megkapják: nem tagok részéről előfizetéseket már most elfogadunk. A vaslós kötet ára 2 korona s ősz elején fog az előfizetőknek és a kör tagjainak megküldetni.

A tegnapi zárünnepély méltó befejezése volt a fényesen sikerült előadási sorozatnak. Teljes a siker úgy anyagi, mint különösen erkölcsi tekintetben. Impozáns közönség, impozáns műsor. E kettő tette az estét emlékeztetéssé Nagyvárad kulturális történetében.

Tudomány, irodalom és művészet vállvetve igyekeztek az estét méltó fényesebbé, minél érdekesebbé tenni. A tudomány férfiai, az irodalom, a zene művelői, egyháziak és világiak, színház és hirtlap egyesültek a cél érdekében s különös érdekességet kölcsönözött az ünnepélynek, hogy négy hőlgyszereplővel dicsekedhetett. A rendezőség le is róttá hálája egy kis részét irantuk egy-egy remek csokorral.

Első pont dr. *Hoványi* Gyula előadása volt: Címe: *»A katolikus önkormányzat oka és célja hazánkban.«*

Hoványi már mint az autonómiai kongresszus előadója is nagy érdemeket vívott ki magának az autonómiai javaslat létrejötté körül; de ez a munkálkodása csak szűkebb körben volt közvetlenül ismeretes. Tegnapi beszédjének legnagyobb érdeme, hogy az

autonómia viszonyairól a nagy közönséget tájékoztatta. Beszédjének nagy hatását még növelte kitűnő, kellemes előadása. Az ötletes, jeles beszédet további dícséretnek helyett lapunk mai számában egész terjedelmében közöljük.

A nagyváradai színtársulat egyik legbájosabb tagja, H. *Novák* Irén mutatkozott be azután a Katolikus Kör közönségének és kedves megjelenésével egyszerre meghódította. A bájos kis naiva elragadóan csicseregte el *Sas* Edének, a kiváló postának egyik legszebb versét, a *Hintaló* címűt; kár, hogy a csicseregéshez kótát használt: a könyvet. Szabadon előadva sokkal nagyobb lett volna a hatás. Természetesen viharosan megtapsolták; s ha a színházban ezentul kétszer annyian foguak neki tapsolni, abban sok része lesz tegnapi fellépésének.

A következő pontnak sikeréhez hárman is működtek össze. Egy kedves kis verses monológ volt ez: *A komika tragédiája* címmel, melyet dr. *Krüger* Aladár írt, megzenésített *Bátly* Endre és *Amon* Margit adott elő. A lány, dallamos és eredeti zene kitűnően találta el a vers tragiko-komikus hangulatát s általános tetszést aratott. A sikerből természetesen orozslánrészt illeti a színtársulat bájos kis primadonnáját, *Amon* Margitot, a kinek fellépéséről nem tudjuk, mit dícsérjünk inkább, a kitűnő szavakat, vagy gyönyörű éneket? Mind a kettő zajos tetszést keltett s hozzájárult ahhoz a tapsviharhoz, melyben ugy az előadót, mint a szerzőket részesítették. A monológot mai számunkban egész terjedelmében közöljük. A darab maga, melynek ugy ügyes szövege, mint bájos dallama nagy tetszést aratott, külön is kapható lesz hangjegyekkel együtt.

Egy végtelenül szellemes, bájos kis felolvasás következett most: özv. dr. *Személy* Kálmánné előadása *»Társadalmi babonák«* címmel. Csodás ügyességgel szedegette össze a társadalomba található apró kis babonákat, melyekkel minddel zajos derűtséget keltett. A csoportosításban annyi szellemességet tanúsított, hogy a hosszú felolvasás egész tartama alatt fenn tudta tartani a közönség érdeklődését, a melyhez a kedves, csevegészerű előadás is járult. A felolvasást — melyet egész terjedelmében közölni fogunk — zajosan megtapsolták.

A kör közliszteleiben álló ősz elnöke, *Falotay* László prelátnak beszédje következett ezután. Rövid, de megkapó szavakkal válaszolt azokat az eszméket, melyek a Szabad Liceum rendezőségét vezették.

Különösen kiemelkedő része volt a beszédnek az, melyben *Falotay* László mint a Katolikus Kör elnöke tüzes és a mellett bölcs szavakkal utasította vissza azt a vádat, mintha a kör politikai tüntetésekkel foglalkoznék. Itt arca kigyuladt, szava érzesebbé vált — a 48-iki honvéd utasította vissza a rágalmozó eileuséget. Tüntetőnk, ugymond, de nem az utcán, hanem a tudományok szentelt csarnokában. Tüntetőnk, de nem üres lármával, hanem lélekemelő előadásokkal, a melyek Nagyvárad egész közönségét, különösen a bájos hölgyszereplőket ide vonzották. Tüntetőnk hitünk mellett, de nem tüntetőnk másnak semmiféle meggyőződése ellen, mert tudjuk, hogy épp oly szent ez neki, mint nekünk a miénk! A rágalmozókat tehát én, mint a kör elnöke, erről a helyről vissza utasítom! (Szünni nem akaró zajos éljezés és taps.)

A lelkesedéssel, fiatalos lévvel előadott beszédai, melyet később egész terjedelmében

közölni fogunk, nagy tetszéssel fogadták, mint a liceumi előadások zárkövét.

Berekesztette a nagyszabású zárünnepélyt egy fiatal zeneszerző műve: *Noveráll* István Magyar indulója. A mű eredeti, telve magyaros és lelkesítő motívumokkal s értékes alkotás, mely a szerzőben és *Tutsek* Ferencz-nélben kitűnő interpretálóra találtak. Mind a kettőt megtapsolták.

A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Urhölgyek: Özv. báró Gerliczy Félixné sz. Korniss Lujza grófnő, báró Podmaniczky Emmy, dr. Agoston Péterné, Amon Margit, Balázsházy nővérek, özv. Bilinski Sótérné, Buhl Emilné, Buhl nővérek, dr. Bozóky Alajosné, Bozóky Margit, Bány Endrené, Bozóky Béláné, Bozóky Nóra, Barabás nővérek, Bodnár Gyuláné, Bodnár Irén és Mariska, Budó Jánosné, Böszörményi Gézáné, Böszörményi Tilda, Beczkay Arthurné, Beczkay Ella, Cseresnyés Albertné, Cseresnyés Lujza és Ilonka, Csányi Kálmánné, Csányi nővérek, Csalah Gusztávné Darvassy Károlyné, Darvassy Margit, Dús Lászlóné, Dús Piroška, Farkas Etelka, Frankó Józsefné, Ferdényi Olivérné, Ferdényi Ilonka, özv. Fráter Lajosné, Fássy Lajosné, Fila Gyuláné, Ficzek Lajosné, Ficzek Margit, Guttmann nővérek, Géczy Gézáné, Géczy Mariska és Ella, Gyarmathy Camilla, özv. Gyalokay Antalné, Harmathy Károlyné, Harmathy Erzsike és Gizike, dr. Hoványi Gyuláné, Hoffmann Henrikné, Huzella Gyuláné, Hollóssy Jenőné, dr. Imrik Péterné, Imrik Márta és Bella, dr. Imrik Gusztávné, Juricskay Lászlóné, Juricskay Olga, Kugler Antalné, Kugler Mariska, Kappel Györgyné, dr. Kovács S. Jánosné, Kugler Rózsika, Krüger Viktorné, özv. Krenecz Ferenczné, Kazinczy Mariska, Kelemen Kálmánné, Középegy Kálmánné, Középegy Ilonka, Kiss Döméné, Király nővérek, Kovács Béláné, Kovács Olga, Kiss Elekné, Lukács Gusztávné, Lukács Akosné, Lukács nővérek, Lehoczky Tivadarné, Medvigy Mihályné, dr. Molnár Imréné, Molnár Lajosné, Molnár Laura, Makkay nővérek, Magyar Mariska, Melluch Gézáné, Nagy Ferenczné, patthi Nagy Kálmánné, Nesztor Józsefné, Nizsalovszky Endrené, Nyilassy Ferenczné, Oó Dezsőné, Olasz Irén, Palánky Károlyné, dr. Papp Oszkárné, Papp Cosima és Ella, Pekanovics Imréné, Pekanovics Margit, Papp Miklósné, Papp Hajnalka és Ilonka, Plopu Györgyné, Plopu Lucia és Délia, Rácz Gyuláné, Rozsly nővérek, Ragány Jánosné, Ragány Ilonka, Szunyogh Lórándné, özv. dr. Személy Kálmánné, Schlauch Jozefin, Sal Ferenczné, Sebess Józsefné, Sebess Erzsike, Székely Sándorné, Székely Irma, Aranka és Ilonka, Szemes Ilonka, Szedlarik Károlyné, Szondy Vilmosné, Szondy Erzsike, Sztarill Ferenczné, Szokoly Tamásné, Szokoly Ilonka és Irén, Soltész, Mariska, Sas Edéné, Sebestyén Ilonka, Thury Endrené, Tóth Istvánné, Tutsek Ferenczné, Tatar Zoltánné, Tolnay Károlyné, Toinay Ilonka, özv. Tóth Józsefné, Tóth Elza, dr. Tóth Mihályné, Varró Domokosné, Vueskics Julia, özv. Vidovich Bonaventuráné, Zwipp Jolán, Zelizy Rózsika.

Notabilitások: Radnai Farkas püspök, Fetsér Antal, Grócz Béla, Steinberger Ferencz, Palotay László, Laurán Agoston kanonokok, Nogely István és Denes János tb. kanonokok, Nagy Ferencz törvényszéki elnök, Harmathy Károly, dr. Imrik Péter, Novotny S. Alfonz, dr. Szolcsányi Hugó, dr. Agoston Péter, Kovács S. János, dr. Hoványi Gyula, Beke Boldizsár, Stark Gyula, Sas Ede, dr. Kovács S. János, Vidovich Béla, Kappel György, dr. Papp Oszkár, Varró Domokos, dr. Karácsonyi János, Bréhm Lőrincz, dr. Szemethy Géza, Bozóky Béla, Szokoly Tamás, Bereczky Géza, Makucz Ernő, Dús László, dr. Vueskics Gyula, Halász Gyula, Heiling Gyula, Kelemen Kálmán, Nyiry György.

Április 22. A világitási bizottság ülése.
Április 22. Ülés a városbázán a gyermekkorház ügyében d. u. 3 órakor
Április 24. A Fehér Kereszt-egylet közgyűlése a városbázán d. u. 4 órakor.
Április 26. A Sebes-Köröz társulat közgyűlése d. u. 8 órakor.
Május 11. Hangverseny a Fekete Sasban d. u. 5 órakor.
Május 27. Katolikus majális.

UJDONSÁGOK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátratléban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

* **Jegyzőkönyvi köszönet a városnak.** Nagyváradi város bdközében járt el a helybeli az. evangélikus egyházzal szemben, amikor az építendő templom költségeire a törvényhatóság 2000 korona összegét szavazott meg. Az április hó 13-án tartott egyházi közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Nagyváradi városának nemes áldozatkészségeért. Ezen közgyűlési határozatot most meleg hangu köszönő levélben hozza *Materny Imre* a város tudomására.

* **Előmunkálati engedély meghosszabbítása.** A kereskedelemügyi miniszter *Nagy Imre* eszközrendel lakosnak a Tasnád-Szántótól Erőműhályfalvaig vezetendő helyiárdekt vasútra az előmunkálati engedélyt egy évré meghosszabbította.

* **Emlékek a szabadságharcból.** A budapesti 1848—49-iki és Kossuth-muzeum kiállítása Nagyváradra érkezett, hogy bemutassa ezen város hazafias közönségének dicső szabadságharcunk vezérfőúrjainak, hősei és vértanúinak olajfestésű arcképeit, nevezetesebb csatáit és eseményeit ábrázoló csata és eseményképeit, ereklyéit, ruháit és iratait. A kiállítás a vármegye nagytermében lesz. Részletes értesítést későbbi számunk közölni.

* **Kinevezés.** *Szűts István* betegsége miatt helyettes levéltárnokká *Lakos Lajost*, az ő helyébe pedig *Márkus János* helyettes ellenőrré nevezték ki.

* **A vízvezeték rendben.** *Farkas Kálmán* műszaki tanácsos, csütörtökön este Nagyváradra érkezett. Idejövételének célja volt, hogy a vízvezetékét megvizsgálja. Pénteken teljesítette szemlét, s mindent rendben talált. A jeles szakférfi visszatázott a fővárosba.

* **A gyermekkórház berendezése.** A nagyváradi gyermekkórház még az évben megkezdí működését. A miniszter ugyanis engedélyezi a nyilvánosság jelleget, ha a város akként szereli fel a kórházat, amint az elő van írva. A berendezés tárgyában ülést tart kedden, április 22 én délután 3 órakor.

* **Szerencsétlenség munka közben.** *Leukucza János* helybeli asztalos iparos tegnap délelőtt 10 óra tájt a Lakatos utcán épülőben lévő Kelemen féle háznál az ablakokat mérte ki, s dolog közben a kamara helyiség deszka borítékán keresztül a pinczébe zuhant és jobb lábát eltörte. Helyszínén *Pataky* fogalmazó, dr. *Weisz Márton* és dr. *Konrád Béla* jelentek meg és Kelemen lakásán gipszbe tették *Leukucza* lábát. A vizsgálatot a rendőrség megindította, s kitént, hogy a deszka teljesen korhadt volt.

* **Iparos, a ki lopásból él.** Erdekes vizsgálatot folytat most a rendőrség és napról-napra terhelőbb körülmények merülnek fel egy helyi iparos ellen, a ki inasával együtt üzletszerűen űzte a lopás könnyű mesterségét. A bünszálát a Baross-utca 59. szám alatti lakók adták a rendőrség kezébe, kik e hó 17-én tetten érték *H. Sándor* helyi iparost, amint inasával *Andrási Miksa* 13 éves fiúval, az *Engel* Ignác bérelte pinczéből éppen zabot akart lopni. Két zsákot már meg is töltöttek, de észrevéve, hogy figyelik, feltűnés nélkül akartak távozni. A lakók azonban megismerve a tette-

ket, az esetről jelentést tettek a rendőrségen. A megindult vizsgálat során beigazolást nyert, hogy *H.* és inasa jelzett helyről már két ízben loptak zabot és pedig először egy, másodszor két zsákkal, ugyancsak nevezettek a csapon levő hordóból 5 liter bort *Braun* pinczejéből és végül vagy 8 héttel ezelőtt a Zöldfa-utcán *Frisch* és társa céz üzlete elől egy kézi kocsi loptak el. Mindannyiszor a gazda bujtotta fel inasát a lopásra. Ily terhelő adatok beigazolása után mindenesetre elnyerik valahára méltó jutalmokat.

* **Panasz a kis katonákra.** A városnál sok panasz van a honvéd hadapród iskolára. A magán tulajdont nem veszik figyelembe s a bevetett területen keresztül vezénylik a növendékeket, ami által tetemes kárt okoznak a polgároknak. A kihelyezett jelző táblákat egyszerűen kihányják. A város tanácsa átiratban keresi meg a hadapródiskola parancsnokságát, amelyben hivatkozva a törvényre, tiltakoznak az önkényes eljárás ellen.

* **A nagyváradi sakkverseny.** A nagyváradi sakk-kör által rendezett sakkversenyt ma délután 5 órakor nyitja meg *Huzella Gyula* a jury elnöke a sakk-kör helyiségében, a Royal kávéház külön termében. Mint már megirtuk a játékosok az elért eredmény szerint három osztályba lesznek sorozva és minden osztály legjobb játékosai számára díjak vannak kitűzve. Az első osztály első nyertese 50 koronát és a sakk-kör bajnoki címét kapja. A verseny játszmákat május 30-ig be kell fejezni. A versenyre összesen 20-an jelentkeztek, köztük Nagyváradi legjelesebb sakkistái. A jelentkezők névsora ez: *Vermes Kornél*, *Steiner Bernát*, *Hegyesi Pál*, *Gábel Jakab*, *Weiszlovits Emil*, *Biró János*, *Kolliner Dávid*, *Klein Sándor*, dr. *Ardeleán Juszán*, *Domokos Andor*, *Klein Sámuel*, *Jakab Emil*, *Mendelényi Béla*, *Papp Romulus*, *Paczek Géza*, *Thomaitner Gyula*, *Gesztesi Odó*, *Mázor Béla*, *Karácsonyi Aladár*, *Weisz Emil*, *Paskesz Ignác*, *Fleischer Béla*, *Porjesz Hermann*, *Frank Géza*, *Jakobovits József*, *Hungerleider Bernát*. A verseny vezetősége felkéri a versenyzőket, hogy a mai megnyitáson teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

* **A la Budapest** címmel említettük, hogy egyik kereskedő tömegesen akarta megvásárolni a színházi jegyeket s magasabb árért értékesíteni. Az illető kereskedő szerkesztőségünkben azon kijelentést tette, hogy a jegyeket magán személyeknek akarta váltani, felkérés folytán, minden haszon nélkül. Amiért a színházi pénztárnál üzérkedéssel vádolták, megindítja a szingazgató ellen az eljárást. Együttal az esetet bepanaszolta a szingügyi bizottságnak.

* **A hétről.** Az eskütéri hid hű képe ennek a mai kor-szaknak: esuszik és lánczot visel.

Az idei április ugyancsak meleg. Csak a kiegyezési tárgyalások képesek a nemzetet alaposan lehűteni.

Találós kérdés a politikusok számára: minek lesz hamarabb vége: a délafrikai béketárgyalásoknak, vagy a kiegyezési tárgyalásoknak?

A hármasszövetséget azért nem akarják meghosszabbítani, mert Ausztria életét nyilván meg akarják rövidíteni . . .

Ur a pokolban is ur . . .
Vidéki főszolgabíró (a vasuti vendéglőben ül, a mikor belép a portás és harsányan kiabálni kezd):
— Nagykáta, Szolnok, Nagyváradi, Kolozsvár felé, első csengetés!
Főszolgabíró (esodálkozva): Ugyan minek kiabálja ezeket az állomásokat? Hiszen én Miskolcra utazom!

Bürokrácia.
Hivatalnok: Sajnálom ezt a bejelentő-lapot el nem fogadhatom: az irás alig olvasható. Azt

például, hogy Győrben született, el sem tudom olvasni.

Ki nagyobb?

Móriczka: Az én tatám nagyobb, mint a tied.

Kóbika: De ha az én tatám rá veszi a cizlinderét, még nagyobb, mint a tied!

(*Kakas Márton.*)

* **Rendőri hírek.** Tegnap délelőtt a Schlauch-terén *Berényi Jakab* zsebéből *Lakatos Terka* notórius cigánytolvaj nő pénzlárczát lopott ki, benne arany óraláncz, zsebkendő és kés volt. A tolvaj nő lezáratott. — **Találtatott.** Egy kosár, benne findza és kanál. Tulajdonosa átvetheti *Mendelényi* rendőrfogalmazónál. — **Elvesztett.** *Sal Ferencz* utcán 7—8 nappal ezelőtt egy fehér szőrű, vágott farku kan fox-terrier, jobb szeme alatt kis sárga folt. Megtaláló 10 korona jutalmat kap *Mendelényi Béla* rendőrfogalmazónál.

EGYESÜLETEK.

* **A katolikus kör** választmányának és ünnepélyrendező bizottságának tagjai sziveskedjenek ma d. e. 1/2 12 órára a kör helyiségében összegyűlni, a honnan testületileg vonulunk át a prem. rendi főgimnázium igazgatóságához tisztelegni.

* **A Fehér Kereszt közgyűlése.** A nagyváradi Fehér Kereszt-Egyesület a jövő csütörtökön, április hó 24-én délután 4 órakor közgyűlést tart a városháza nagytermében, a melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség. Ez alkalommal töltik be az elnöki széket választás útján.

* **A kath. legényegylet közgyűlése.** Ma délután 5 órakor tartja saját helyiségében évi rendes közgyűlését, a kath. legényegylet. A közgyűlés tárgyai. Elnöki jelentés az egylet külvizonyait illetőleg, igazgatói jelentés az egylet általános beléletéről, titkári, főkönyvtárnoki, dékáni, főrendezői, gondnoki, ének és zenetanári jelentések. Közgyűlés után ifjusági gyűlés lesz, mely a tisztikart kiegészíti, illetve restaurálja. Reggel fél 8 órakor ünnepélyesen, közösen járulnak a tagok az Ur szent asztalához, mely alkalommal ünnepi szent beszéd is lesz tartva. A templomba dísz zászlójával vonul ki az egylet.

* **A betegsegélyző pénztár közgyűlése.** A nagyváradi ipartestületi betegsegélyző pénztár f. évi április hó 27-én délelőtt 10 órakor a tűzoltó őrtanya nagytermében tartja meg évi rendes közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Az igazgatóság évi jelentése. 2. Az 1901. évi zárszámadás, vagyon, mérleg és felügyelő bizottság jelentésének alapján az igazgatóság részére adandó felmentvény iránti határozat. 3. Az igazgatóság választása alá eső tagjainak, továbbá felügyelő-bizottság és választott-bizottság választása.

IRODALOM.

Hitelemzési vezérkönyv.

A f. hitelemző és tek. tanító uraknak szives tudomására hozom, hogy a kath. sajtó osztatlan elismerésével fogadott és ma már 800 példányban közközen forgó: „**Hitelemzési vezérkönyv a népiskolák hitelemzői számára**” című 2 kötetes, egyházhatalósági jóváhagyással kísért munkám még kapható és pedig 2 kötetben, díszes kötetbe kötve nálam 14 kor. bolti ár helyett 8 kor. beküldése esetén bérmentes szállítással; fűzve pedig 5 kor. árba a Szent István-társulatnál Budapesten

Somogy-Szent-Lászlón, 1902. április hóban.
Gosztonyi Jenő,
plebános.

Magyar Remekírók. A *Franklin féle Magyar Remekírók* az által válnak igazán nemzeti művé, hogy *kizárólag* magyar klasszikusokat tartalmaznak. Azt a szép tervet, hogy az összes magyar remekírókat egy nagyszabású gyűjteménybe egyesítse, csak a Franklin-Társulat vihette keresztül, mivel ez a társulat szerezte meg kizárólagos tulajdonjogát azon remekírók műveinek is, melyeknek kiadási joga törvény szerint még fel nem szabadult. Tehát csakis a *Franklin-féle Magyar Remekírók* gyűjteményében találhatók fel az összes magyar klasszikusok; Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garay János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vajda János és Vörösmarty Mihály műveit más kiadó nem bocsájthatja közre — ezek nélkül pedig a magyar remekírók összkiadása el sem képzelhető. A *Magyar Remekírók* 3 koronás havi részletfizetés mellett megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján; e végből jelen számunkban foglalt hirdetés rendelőlapja kivágandó és aláírva beküldendő.

IPARÜGYEK.

Előljárósági ülés.

A nagyvárad ipartestület előljárósága május 17-én tartotta meg rendes havi előljárósági ülését. Jelen voltak: Bertsey György elnök, Andriská Károly, Milibák József alelnökök, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremias, Hanu Lajos, Havasy Zsigmond, Kis Károly, Lévai Márton, Nagy Sámuel, Rendes Vilmos, Rozsly Géza, Széles Lajos, Tátray Sándor, Voszka Ferencz, Zsirkay Károly, Spetkó József, Vlád Agoston előljárók; Iványi István pénztárnok, Stigl Kálmán, Gödény Sándor számvevők, Janovich János főjegyző.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és jóváhagyása után az elnöki jelentésben foglalt, a múlt ülés határozatainak végrehajtása és pénzüri számadások vizsgálatáról szóló előterjesztések tudomásul vétettek.

A március havi pénzüri jelentés szerint bevétel 909 korona 50 fillér, a február havi maradvány 2495 korona 64 fillér, összesen 3405 korona 14 fillér volt; ennek ellenében 931 korona 78 fillér kiadás, maradvány 2476 kor. 42 fill.

Az elnök előterjesztései a testületi ház utcai vonalán k tatarozásáról, kisebb belső átalakításáról;

Egy állami érc és fa munka szakipari tanműhely felállításának a kereskedelmi kamara útján kieszközölendő létesítéséről elfogadtattak.

A január hó 26 án tartott rendes közgyűlés jegyzőkönyve és az abban foglalt határozatoknak az első foku iparhatóság által történt jóváhagyása;

Az ipartestületi betegsegélyző pénztárnak a testületi pénztárnok kezelése alá történt átadása tudomásul vétettek.

Jóváhagytak továbbá még a következő felterjesztések:

A magyar országgyűléshez az önálló vámterület életbeléptetése;

Üdvözlő felirat gróf Zichy Jenő országgyűlési képviselő urhoz az önálló vámterület mellett tartott beszédjéért;

A nagyméltóságú kereskedelmi miniszter urhoz, az államvasutak által ipari tárgyak szállítása és munkák készítésére vonatkozólag közzétett pályázatoknak, az ipartestületekhez közvetlen leendő megküldése végett;

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságához, az építkezési pályázatoknál az ipari munkáknak szakszerinti külön kiadása tárgyában.

A m. kir. honvédség részére 1903-ik évben szükséges bakancs és cipő szállításokra vonatkozó előleges értesítés a csizmadia és cipész szakosztályokkal közöltetni határozatott.

A László- és Hunyady-gőzmalom, a biharmegyei kereskedelmi bank, a nagyvárad takarékpénztár, a biharmegyei takarékpénztár, a gazdasági és iparbank részvénytársaságok igazgatóságainak az elaggott iparosok alapjára jutott kegyes adományaikért köszönet szavaztatott.

A helybeli »Gyermekbarát« egyesületnek 10 korona, 17 rendű számlára 361 korona 51 fillér kiutaltatott.

Koczó Bálint bánfi-hunyadi lakos volt csizmadia iparos a Menházba való felvétel iránti kérelmével elutasított.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR

Vasárnap d. u.: A páholy. este: New-York szépe. (Szojer Ilonka fellépte.)

Hétfő: Az ember tragédiája. (Bérlétszünetben.)

Kedd: Willars dragonyosai. (Szojer Ilonka fellépte.)

Bőregér. A diadalút folytatódott. *Szojer*

Ilonka a Bőregér könnyed, sikkos szerepében is épp oly nagyok mutatkozott, mint tegnapelőtt Hoffmann meséiben. Egy-egy kivágott magas hanggal megint viharos tapsokat provokált, de egyébként is úgy énekével, mint játékaival mindvégig elragadta a közönséget, melynek soraiban mind sürűbb lesz az óhaj, hogy *Szojer* Ilonka bárhogy is, de a Szigligeti-színház kötelékébe vonassék. *Szathmáry* ötletes, ügyes Frank volt, de nem tudta Nyárait pótolni, Nyárai sokkal több eredetiséget öntött ebbe a szerepbe. Kitűnő volt *Pintér* mint Eisenstein. A többi szerepben Orley Flóra, Kulinyi Mariska és Perényi ügyeskedtek.

A ma délutáni előadás. Ma délutánra a színház vezetősége egy pompás, kacagató bohózatot, a sokáig pihentetett Páholyt tüzte műsorra. A bohózatban tudvalevőleg a drámai személyzet legkiválóbb tagjai játszanak.

Szojer Ilonka vendéjátékai. A Szigligeti-színház illusztris vendége *Szojer* Ilonka k. a. holnap, hétfőn pihenőt tart s kedden április 22-én lép fel ez alkalommal utoljára »Willars dragonyosai« című operában.

Az igazgató ezen előadást pótbérlet páros 6-ik számban tartja.

Közönség köre.*

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon jóbarátok és ismerősöknek, a kik felejtethetetlen férjem elhunytával súlyos veszteségemben részvétükkel osztoztak és fájdalommat enyhíteni igyekeztek, fogadják ez uton ugy a magam, mint a többi rokonok nevében leghálásabb köszönetemet.

Nagyváradon, 1902. április hó 19.

Özv. Bartos Bódogné.

TAVIRATOK.

Horánszky halála.

— Ejjel érkezett táviratunk. —

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) *Szél* Kálmán este 8 órakor újból meglátogatta s ekkor *Horánszky* lázalmában hosszabb beszédet mondott a munkáról és kötelességteljesítéséről. *Apponyi* gróf állandóan a haldokló ágya mellett tartózkodik. *Mig Schlauch* biboros meggyón-tatta és feladta az utolsó kenetet, addig *Apponyi* és *Samassa* értesítették a családot, hogy mindennek vége, az orvosi tudomány nem segíthet.

Horánszky családja még délután táviratozott *Neissels* egyetemi tanárnak, hogy jöjjön le a négy órai vonattal. A táviratot azonban későn kapta meg a professzor s így már nem jöhetett le.

Kimulása nagyon csöndes volt, lassan szenderedett el örökre.

A halálhír hatása.

Budapest, ápr. 19. (Saját tud. távir.)

Az utcán rengetegen lesték a legújabb híreket, s a halálhír, mely pillanat alatt terjedt el az egész városban, óriási megdöbbenést keltett. *Szél* Kálmán 10 órakor felkereste a családot s igyekezett vigasztalni. A kabinet irodát is értesítette, kérvén Ő Felségével tudatni a miniszter halálát.

Vilma királynő betegsége.

Loo, ápr. 19. A királynő környezetében a nyugtalanságot kezdi eloszlatni az a remény, hogy a tifuszos láz rendes veszedelmes természetétől nem kell tartani. Az orvosok is azt hiszik, hogy a királynő állapota ez idő szerint nem aggasztó. Este 7 órakor kielégítőnek találták állapotát, noha a láz nem akar szünni. Az ápolásra kirendelt személyzet szakadatlanul a királynő ágya körül van. Az orvosok rendszeren reggel 8 órakor, délután 2 órakor és este 8 órakor látogatják meg a királynőt. A betegséget valószínűleg úgy szerezte a királynő, hogy az utolsó napokban a hűvös időjárás következtében meghűlt. (M. T. I.)

A belgiumi forrongás.

Brügge, ápril. 19. A katolikus kör háza előtt egy gyűlésről visszatérő szociálisták és a rendőrség között összeütközésre került a dolog. A rendőrség karddal támadott és 10 embert megsebesített.

Löwen, április 19. Tegnap este tüntetés volt, a mi kétszer is összeütközésre vezetett a polgárőrséggel. Az első összeütközés Scholaertnek, a kamara alelnökének lakása előtt történt, a másik a Tirlemont-utcában. Mindkét esetben a tüntetők kövekkel dobálták meg a polgárőröket, a kik a támadásra lövéssel feleltek. Ot ember meghalt és 12 megsebesült. A halottakat és sebesülteket magukkal vitték a tüntetők. (M. T. I.)

A dél-afrikai háború.

London, április 19. A Reuter-ügynökség jelenti Klerksdorpból 16-iki kelettel: A nyugatról visszatérő brit csapatok 45 mérföld hosszú vonalon állottak fel a Vál folyó és a schoonspruiti órháznál által alkotott szögben és ezt a három oldalról bekerített területet megtisztították az ellenségtől, miközben 64 bűrt elfogtak. (M. T. I.)

Búr béketrakta.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik, hogy a »Daily Mail« írja, hogy a béke minden bizonynyai meg van kötve. Legalább a búroknak Pretóriába való utazása s a tanácskozásban való részvételük arról tanuszkodhatnak, hogy elfogadták az angol javaslatokat.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására hozni, hogy a **Schlauch-téren** levő

kioszk helységet

a mai kor igényeinek megfelelően átalakítottam s folyó évi április hó 20-án egy elsőrendű zenekar közr. működése mellett megnyitom.

Allandó **czukrászat**, mindenemű hideg **Buffet** bor és **Dréher** sör áll a t. cz. közönség rendelkezésére.

Hogy a t. cz. közönséget pontos kiszolgálásról biztosíthassam Weisz Testvéreket alkalmaztam üzletem vezetésére, kik szakképzett-ségükkel arra fognak törekedni, hogy a t. cz. közönségnek legnagyobb meglepetésüket kiérdemeljék.

Szives pártfogásért esedezem:

NAGY M.

Külön fedett helyiség.

Beczka Lajos
Nagyvárad,
Szent László-tér
«A menyasszonyhoz.»

**Napernyők-
és
blouzokból**

óriási választék feltűnő olcsó árban.

**Függönyök, ágyterítők, mosókelmék,
szövetek, harisnyák, nyakkendők.**

Elismert legjobb minőségű
férfi- és női kész fehérműkből
nagy választék, jó árak legolcsóbb árak mellett.

REGÉNY-CSARNOK.

A tengerészeti szerződés.

Conan Doyle: Doktor Holmes kalandjai. 2.

— Éppen a kritikus pillanatban jössz, Watson! mondotta. — Ha ez a papír megtartja kez szinét, akkor minden jól van; ha megpirosodik, az egy emberéletbe kerül.

Ezzel bemártotta a kémlelőcsöbe. És a papíros egyszerűen piszkos, tűzvörös színűre változott.

— Hát ezt gondoltam! — szölt Holmes kegyesen. — Mindjárt rendelkezésedre állok, Watson. Végy magadnak addig dohányt a perzsa lámpából!

Gyorsan az íróasztalhoz ült, több sürgőnyt megvárta a kis asznak. Aztán a velem szembe ülő székbe vetette magát, keresztibe rakta

hosszu, vékony lábait s kezeit összekulcsolta a térdén.

— Igen közönséges, mindennapos kis gyilkosság! szölt végre. — Te bizonyára valami jobbat hoznál nekem. Te vagy, Watson, az a vihar-madár, a ki mindig gaztetteket jelent. Hát mi az újság?

Atadtam néki a levelet, melyet nagy figyelemmel olvasott el.

— Valami sokat nem lehet belőle kivenni! — mondotta.

— Úgy szólván semmit!

— De ez az irás nagyon érdekel.

— Nem Phelpsnek magának az írása.

— Éppen azért. Ezt a levelet női kéz írta.

— Ó dehogya, határozottan férfi kéz írása!

— szöltam én.

— Nem az, hanem egy ritka erőslékű nő írása. A vizsgálat kezdetén mindig nagyon fontos, ha tudjuk, hogy felünk közeli kapcsolatban van valakivel, akinek a szó jó vagy rossz értelmében, de kiváló képességei vannak. Már is érdeklődöm az esei iránt. Ha nincs egyéb dolgod, mindjárt Wokingba utazunk a diplomata urhoz, aki ilyen páczba jutott és megnézhetjük a hölgyet, a kinek a leveleit diktálja.

Éppen annyi időnk volt, hogy a délelőtti vonatot a Waterloo-állomáson érthettük: vagy egy órai utazás után ott voltunk a wokingi fenyves vidéken. Brierbrae egy háznak volt a neve, mely messzeterjedő ültetvények közepette állott a pályaudvarhoz egészen közel. Mikor névjegyünket beküldtük, előkelő berendezésű földszinti fogadó szobába vezettek, hol alig pár pillanat múlva egy kissé elhízott ur üdvözölt bennünket roppant szíveséggel. Inkább lehetett negyven, mint harmincz éves, de piros pozsgás arca és derült tekintete miatt még nagyon fiatalnak látszott.

— Igazán örülök, hogy eljöttök! — szölt, kezünket rázogatva. — Percy egész reggel csak önökről tudakozódott. Szegény gyerek, belakapaszkodik minden szalmaszálba. Különben Percy szülei nevében is üdvözlöm önöket. A szomorú eset pusztán említése is annyira felizgatja őket, hogy nem jöhettek ide önöket fogadni.

— Még azt sem tudjuk, miféle esetről van szó, uram! — válaszolt Holmes. — Ön azonban ugy-e nem tagja a családnak?

A kövér ur meglepődve pillantott rá, aztán egyszerre nevetni kezdett.

— Bizonyosan észrevette a pecsétgyűrűmben vésett H. J. betűket. Éppen bámulni akartam az ön éles esztét, mikor az ön találékonyságának egyszerű nyitja eszembe jutott. Harrison József vagyok s miután Percy eljegyezte Anna nővéremet, nemsokára e családnak legalább is rokonai közzé fogok tartozni. A nővéremet megtalálják Percynéla szobában; két hónap óta ápolja vőlegényét szünet nélkül és pihenés nélkül. Kérem, menjenek azonnal Percyhez; tudom, milyen türelmetlenül várja önöket.

A szoba, a hova bennünket utasítottak, szintén földszintes volt s egyben lakó- és hálószobának szolgált. Kedvesen elrendezett virágok, melyek kis polczokon s itt ott a szoba sarkai-ban állottak, barátságossá tették a szobát. A nyitott ablak mellett, melyre át beáramlott a langy nyári levegő s a kert minden illata, sápadt, becsélt arca fiatalember feküdt a pam-lagon. Mikor beléptünk, felállt egy leány, a ki mellette ült. (Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 199. Pótbérlét 5.

Ma, vasárnap, 1922. április 20-án

délután 3 órakor, fél helyárral

A PÁHOLY.

Vígjáték.

este 7 és fél órakor, rendes helyárral

New-York szépe.

Operett.

S Z E M E L Y E K:

- Bronson Habakuk — — — Pintér Imre
- Harry, fia — — — Tóth Elek
- Kurt von Mordkerl — — — Bérczi Gyula

- Sniikins, színházigazgató — — — Csatar Győző
- Kennet Mugg komikus — — — Szathmáry Árpád
- Twiddles hadnagy — — — Perényi József
- Violet Gray — — — **Szoer Ilonka**
- Patsi Rattatu — — — Krasznay Andor
- Fifi — — — Amon Margit

HELYARAK: Nagypáholy 7 ft., földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 ft 50 kr. Kőrszék 1 ft 20 kr., Támlászek 1 ft. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 és fél órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap hétfőn, április 21-én

Az ember tragédiája.

Drámai költemény.

KÖZGAZDASÁG.

Védekezzünk a szőlő-lisztharmat ellen.

A szőlő nagyszámu betegségei közül kettő van olyan, mely évről-évre megtámadja szőlőtöskéinket és így az ellenük való védekezést a legfontosabb munkák közé kell immár sorolni. Ez a két betegség a **peronospora** és az **oidium**.

Mindkettő egyaránt veszedelmes, mert megakadályozza a fürtök kellő kifejlődését és kellő időben való megérését. Míg azonban a peronospora ellen való védekezés szüksége már a köztudatba ment át és egyszer-kétszer jól-rosszul a peronospora ellen jóformán minden szőlősgazda védekezik, addig a lisztharmat (**oidium**) ellen való védekezés terén még nagyon el vagyunk maradva és igen sokan, kik az elmúlt esztendőnk mulasztásai folytán, ugyancsak drága tandíjat fizettek, még mindig nem vehetők rá, hogy a szőlő ezen legveszedelmesebb ellenségével szemben a kellő óvintézkedéseket megtegyék.

Téves tan az, hogy az oidiumot okozó gombáknak téli alakja nincs s így magában a szőlőben egyik évről a másikra a lisztharmat betegség át nem öröklődik, hanem mindig külső (ismeretlen okból és helyről származó) fertőzésre van szükség, hogy a lisztharmat ismét kifejlődhessék. Igenis ismerjük ma már az **oidium téli alakját**, mely a szőlőtöke régi fáján szokta a telet átélni, hogy már kora tavasszal létrehozza a fiatal hajtásokon azokat a góczokat, amelyekből egész nyáron rajzik ki a veszedelmes gomba. **Istvánffi Gyula dr.**, a központi szőlészeti kísérleti állomás igazgatója hozta a múlt évben ezen megfigyeléseit nyilvánosságra s véleményének helyességét egy a külföldi szaktekintélyek vizsgálatai, mint Czernyi — a védekezés elmulasztása folytán — károsodott gazda szomorú tapasztalatai igazolták.

Azért mindenütt, ahol a múlt évben vagy előzőleg lisztharmat mutatkozott, s így **igen valószínű**, hogy ez a betegség az idén is fel fog lépni, **okvellenül védekezzünk ellene kétszer-háromszor** a szerint, hogy az időjárás alkalmas-e az oidium terjedésének vagy sem. Egyszeri előzetes védekezést minden szőlőtermelőnek a legmlegelőbb kell ajánlani, mert ott is, ahol eddig nem jelentkezett, ez a baj, épséggel nincs kizárva, hogy az idej enyhe és felette nedves tél után fel fog lépni és az elővigyázatot nem tanúsító szőlősgazdáknak ez-erre melő károkat fog okozni.

A legalkalmasabb, legbiztosabb és legtartósabb hatású elenszere a lisztharmatnak a dr. Aschenbrandt-féle **«rézkénpor»**, amelyet Magyarországon egy fővárosi előkelő kémiai gyáros állít elő és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete hoz forgalomba. Ennek a pornak nagymennyiségű preparált réz és méshydrát tartalma van, ami a kifújtatott szert oda tapasztja a növényhez és ott tartja addig, míg a levegő a kellő hőfokra felmelegedett. Ez a tulajdonsága a **«rézkénpor»** hatását függetlenné teszi az időjárástól. A dr. Aschenbrandt-féle **«rézkénpor»** használatát tehát már eddig is

okból összehasonlíthatlanul előnyösebb mint a tiszta kénporé. A rézkénporból a két-háromszori használat feltétlenül elegendő, míg a tiszta kénport legalább 3-4-szer, de sokszor 5-6-szor kell egy nyáron használnunk, ha a sikerről biztos akarunk lenni.

Amellett sokkal kevesebb anyag is kell a rézkénporból mint a tiszta kénporból, mert a legfinomabb kiporozott réteg is, állandósága folytán elegendő arra, hogy a szőlőtőkét az oidiumtól megvédjé.

Végül a rézkénpor jelentékeny rézgálicz tartalma miatt olyan helyeken, ahol a peronospora nem szokott veszedelmes mérvet ölteni, vagy ahol évek hosszú sora óta eszközölt lelkiismeretes védekezés folytán soha ki nem fejlődött, az első és a harmadik permetezést is helyettesítheti. Ily esetben tehát a sokkal költségesebb permetezés elmaradhat és a rézkénpor ugy a peronospora mint az oidium ellen megvédi teljesen a szőlőt.

Készletállás	
Budapest, április 19.	
Osztrák hitel	697
Magyar hitel	701
Államvona	509 50
Rimamurányi	472
Magyar arany	—
Salgótarján	—
Magyar arany	—

Helyi árak	
Budapest, április 19.	
Buza októberre	8 01
Buza áprilisra	8 93
Tengeri	5 16
Rozs okt	6 58
Zab ápr	6 86
Képoszta, repce, zab	—

Műveletek árfolyarok	
Budapest, április 19-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	119.85
Magyar koronajárdék	97.55
Magyar vasut közlekedési aranyjárdék	120

Magyarvasuti kölcsön esztiben 24.2%	100 60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1902-ig	120
Magyar kölcsönmentesítési kötvény 1902-ig	97 60
Budapesti post magrállati kötvény	100 60
Borsabehyázavónáltelebermentési kötvény	37
Magyar nyerevény-tereggy-kötvény	208
Magyar államosítási szerződés szerinti kötvények	103 25
Osztrák járadék esztiben	101 40
Osztrák járadék esztiben	101 25
Osztrák járadék aranyban	12
Osztrák korona járadék	19 50
Osztrák államosítási kötvények	133
Osztrák magyar bank részvény	16
Magyar hitelbank részvény	691
Osztrák hitelintézet részvény	671
Párisi vista	95 50
20 frankos arany (Napoleon-arany)	18 08
Vémetbismarkai máca	117 35
London vista	240 50
20 márkás arany	25 45

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

5 forint bevásárlásnál mineen ráfizetés nélkül egy ingyen fényképes mellű vagy medallion, vagy nyakkendőttű.

Minden 5 forintos bevásárlásnál egy 50 cm. méter magas és 40 cm. széles ingyen fénykép!! Csupán keretért fizetendő 1 forint.

A tavaszi szezon beálltával van szerencsénk raktárunkon levő legújabb saten, selyem, szövet és mosó blousainkat, nyakkendőket, divatos alszoknyákat, nap és esőernyőket, sélapálczákat, gyermekruhácskákat, férfi, női és gyermek keztyűket és harisnyákat ajánlani, melyek a legjobb minőségben és legolcsóbb árban kaphatók. Nagy raktárt tartunk férfi, női és gyermek **fehértéműekben**, továbbá mindenféle gyermek játékszerekben, **gyermekkocsikban és reformszékben**. Szobadiszkek, faldiszkek, pálmák, továbbá evőeszközök, **ülöző kosarak és bőröndök igen olcsó árban** kaphatók.

Különös figyelmébe ajánljuk a n. é. vevőközönségnek, hogy minden 5 ftos bevásárlásnál egy 50 cm. hosszú és 40 cm. széles és minden 10 ftos bevásárlásnál egy 70 cm. hosszú és 55 cm. széles **ingyen fényképet** adunk, csupán a keretért kell a nagyobb fényképért 1 frt 50 kr., a kisebb fényképnél 1 forintot fizetni. Minden ráfizetés nélkül kap a vevő 5 ftos vásárlás után egy fényképes mellűt, vagy medalliont, vagy nyakkendőttűt. Megjegyezni kívánjuk, hogy a vevők minden legkisebb bevásárlásról is kapnak szelvényt, mely 5 szelvényre 5 vagy 10 forint összegig jogosít fényképre.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri

Friss és Társa, korona- és fillér-bazár, Fő-utca.

Minden 10 forintos bevásárlásnál egy 70 cm. méter magas és 50 cm. széles ingyen fénykép!! Csupán keretért fizetendő 1 forint 50 kr.

5 forintos bevásárlásnál minden ráfizetés nélkül ingyen fényképes mellű vagy medallion vagy nyakkendőttű.

Lapunk kiadóhivatala útján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett.

Franklin Társulat kiadása

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

Csakis a Franklin-féle MAGYAR REMEKIRÓK gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, művet Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szilágyi Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

Minden remekiró munkáit egy kiváló magyar író látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKIRÓK MEGRENDELŐINEK.

Shakspere, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s más ilyen méltó kiegészítője a Magyar Remekirók-nak

A Magyar Remekirók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent: félévenként jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekirók 3 koronás (Shakspere színműivel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhető meg a Rendelő-lap útján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a „TISZANTUL” kiadóhivatalához.

Ezekon kívül beem lesznek a MAGYAR REMEKIRÓK könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gyvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikos Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István ar., Teléki László ar., Zrínyi Miklós, Napólya, Lyra, Néphalladák, Kuruczoköltészet.

RENDELŐ-LAP.

A „TISZANTUL” kiadóhivatala útján ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

- a) A «Magyar Remekirókat» 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
- b) A «Magyar Remekirókat» és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
- c) A «Magyar Remekirókat» és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
- d) A «Magyar Remekirókat» Shakspere nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévenként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatolagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárat s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll a portóköltőség hozzászámítása mellett postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékeső válik. A részletek első részlete az első szállításkor utánvéttel.

Lakás és lelet:

Név és állás:

Olvasható aláírást kérünk.

Bárány Dezső

utóda

egyedül speciálista

hegedű és vonókészítő

Saját készítményű hegedűim!

Olasz és német hangversenyhúrok.

Mindennemű hangszerek nagy raktára

Nagyvárad, Fő-utcza és Széchenyi-tér sarok
(Rimanóczy-ház.)

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált házi szer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony“ védjeggyel és a „Richter“ czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József**, gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
•• céasz. és kir. udvari szállítók. ••
Rudolstadt.

STROHMAYER PÁL

áruháza,

Nagyvárad, Szt. László-tér 1., kishídfő.

A volt Kunz József és Társa czég helyiségében.
Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

Elsőrendű vászon és fehérnemű üzlet.

Valódi rumburgi vásznak gyári raktára.

Férfi és női fehérnemű vállalat.

Menyasszonyi kelengyék

200 koronától 10.000 koronáig.

Teljesen ujonnan berendezett nagy szőnyeg osztály.

Mindennemű futó és pamlag szőnyegek, ágy és asztal terítők, szövet és csipke függönyök stb. a legújabb divat szerint minden igénynek megfelelő minőségekben, a **legolcsóbb árak mellett.**

Paplan és matracz vállalat.

Szolid szabott árak, pontos kiszolgálás!

Női ruha szövetekből
dus választék.

Szenzációs ujtítás!

Vászon és fehérneműek-
ből nagy raktár.

Ingyen! életnagyságu fénykép! Ingyen!

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékűt vásárol, bármely átadott fénykép után egy **életnagyságu** 60 cm. magas művészesen kiállított hű fényképet készít **teljesen ingyen** még akkor is, ha a bevásárlás apróbb részletekben történik.

Csupán díszes keretért (passe partou) önköltségemet 1 frt 50 krt számítok fel. Ezen életnagyságu **ingyen fényképet** magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is pénztáram egy fénykép beont szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázza lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 forintot tesz ki: vagy 10 forint értékűt egyszerre vásárol, az ingyen fényképre jogosan igényt tarthat.

Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.

Életnagyságu fényképek kivitele üzletünkben láthatók.

Amerikai áruház, Nagyvárad, Fő-utcza (Olaszi), Bazar (színház) épület.

Női Blousokból dus
választék

Telefon 372. szám.

Női ruhákat és Blousokat
mérték után is készítünk.

TELEPHON.

HERCZEGH GYULA

TELEPHON.

rövidáru és férfi-divat üzlete

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség tudomására juttatni, miszerint a Kunz József és Társa urak üzletének egy részét:

a rövidáru és férfi divat-osztályt

átvettem s azt a legújabb, legjobb és legszebb árukkal ujonnan berendeztem és saját bejegyzett czégem alatt tovább vezetem.

Nagy választéku áruim közül a következőket emelem ki. **csipkék, szalagok, himzések, pamutok, bélésárúk és szabó kellékek** és egyéb rövidáru cikkek. Nagy választék: **nyakkendőben**, továbbá legyezők, illatszerek a legjobb minőségű és divatos **férfi ingek, gallérok és kézelők**, kézelő-gombok, nyakkendő-tűk és különféle **férfi divatcikkek** és **női diszkellékek**

Főtörekvésem leend előzékeny, pontos kiszolgálás,

j u t á n y o s s a b o t t á r a k

és jó árak által a n. é. közönség szives pártfogását kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

HERCZEGH GYULA.

Horváth János

szücs-mester.

Üzlethelyiség: Nagyváradi, Olasz, Fő-utca,
Orsolya-zárdával szemben.

Nyári megőrzés végett otti bunda, városi kabát, lábzsákok és szóval mindenféle szőrme-árut, szőnyeget és függönyöket stb.

Lakás: **Nagy-Magyar-utca 332. szám** (saját ház).

Mély tisztelettel

Horváth János,

127

szücs-mester.

Raktárhelyiség biztosítva van tűz ellen

12 ezer koronáig.

Első nagyvárad gyári festékraktár,

Nagyvárad,

Nagy-Teleki-utca 532. szám, saját ház.

A megye legolcsóbb bevásárlási forrása:

- 1 kg borostyánkő szobapadlólack — 75
- 1 kg spiritus > 1 —
- 1 kg amerikai > 1 —
- 1 kg linoleum > 1 —

5 féle színben gyorsan száradó tükörfényvel és tartóssággal bírnak.

Száraz és olajbort festékek minden színben. Szobafestő és mázóó ecsetek jutányos áron, angol kocsilackok (Nobles et Hoare) ugy- szinte belföldi kocsis és butor lackok nagy raktára.

Festék különlegességekben nagy választék!

Vidéki megrendeléseket pontosan és lelki- ismeretesen teljesít. Argyezék kívánatra ingyen.

Tisztelettel

Gallovits I.

CARBOLINEUM

Avenarius szabadalma.

25 év óta jónak bizonyult fakonserváló szer.

Utánzatoktól óvakodjanak.

Carbolineum gyár:

B. Avenarius Amstetten N.-Ö.

Iroda: Bécs, III. l. Hauptstrasse 18.

Kapható: Andrányi Károly és fiainál Nagyváradon.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjegy által.

A legesélydusabb sorsjáték a világon a mi m. kir. osztálysorsjátékunk.

100.000 sorsjegyre 50.000 pénznyeremény jut.

Legnagyobb nyeremény esetleg

1.000.000 korona.

1 jutalom 600.000, 1 nyeremény á 400.000, 2000.000, 2 á 100.000, 1 á 90.000, 80.000, 70.000, 2 á 60.000, 1 á 40.000, 5 á 30.000, 1 á 25.000, 7 á 20.000, 3 á 15.000, 31 á 10.000, 67 á 5000, 3 á 3000, 432 á 2000, 763 á 1000, 1238 á 500, 90 á 300, 31.700 á 200, 3900 á 170, 4900 á 130, 50 á 100, 3900 á 80, 2900 á 40. Összesen

13.160.000 korona, azaz Tizenhárom millió 160.000 korona.

SZERENCSENAPTÁR.											
Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1 978	1 36151	1 86576	1 24212	1 6530	1 65200	1 10458	1 51647	1 18641	1 82261	1 83540	1 26656
2 29879	2 56703	2 17769	2 548026	2 35302	2 57285	2 64462	2 70532	2 84752	2 91400	2 2887	2 10130
3 35138	3 71717	3 38297	3 63669	3 52597	3 83087	3 83396	3 83077	3 17330	3 91625	3 92701	3 37130
4 46828	4 83958	4 59571	4 83493	4 74377	4 86925	4 92740	4 92740	4 28179	4 39009	4 51030	4 63722
5 58350	5 10453	5 83183	5 96379	5 83785	5 17703	5 28081	5 43603	5 56307	5 64421	5 65900	5 79766
6 70270	6 37410	6 89815	6 25319	6 8451	6 38204	6 44307	6 52501	6 81102	6 83347	6 83602	6 84303
7 82701	7 53722	7 19805	7 48553	7 55358	7 58038	7 65653	7 74909	7 85119	7 92291	7 4040	7 10631
8 951630	8 79766	8 38913	8 65809	8 83521	8 83143	8 83429	8 83709	8 17344	8 21611	8 84480	8 88117
9 96390	9 84503	9 60901	9 83521	9 75916	9 86576	9 93411	9 93411	9 38200	9 40553	9 51617	9 58117
10 10963	10 10634	10 83202	10 96623	10 83538	10 86576	10 17769	10 24212	10 35302	10 57285	10 64462	10 83540
11 11340	11 38117	11 91382	11 91382	11 978	11 8558	11 18026	11 32597	11 52597	11 83087	11 83396	11 83710
12 123480	12 55176	12 19824	12 2887	12 36651	12 59571	12 59571	12 59571	12 74577	12 92740	12 6303	12 17330
13 1351647	13 89641	13 39059	13 51478	13 57073	13 83183	13 83183	13 83183	13 83785	13 23081	13 31590	13 38179
14 1470532	14 84752	14 60043	14 65828	14 79717	14 89315	14 93579	14 8451	14 8204	14 44307	14 52501	14 53077
15 1583677	15 17330	15 83261	15 83540	15 83540	15 19805	15 25319	15 35353	15 38200	15 65653	15 71309	15 81102
16 166303	16 38117	16 91400	16 2887	16 10453	16 38913	16 48553	16 53079	16 53143	16 83429	16 83709	16 83710
17 1734500	17 56307	17 21625	17 37701	17 37110	17 60001	17 65809	17 75916	17 83087	17 93411	17 93411	17 17330
18 1852501	18 81102	18 39000	18 51630	18 53722	18 83202	18 83202	18 83202	18 17769	18 24212	18 53087	18 53087
19 1974303	19 83119	19 64421	19 65900	19 79766	19 79766	19 96623	19 96623	19 83785	19 48026	19 48026	19 52597
20 2083729	20 12348	20 83347	20 83902	20 84303	20 19824	20 978	20 36451	20 59571	20 65664	20 74577	20 83087
21 216556	21 38200	21 92291	21 31404	21 10634	21 38959	21 26879	21 53703	21 83183	21 83483	21 83785	21 80026
22 223502	22 57285	22 21611	22 34180	22 38117	22 60043	22 51378	22 79617	22 89315	22 93379	22 8311	22 17330
23 2352307	23 83087	23 10453	23 51647	23 55176	23 55176	23 6828	23 83953	23 83953	23 25319	23 45353	23 38117
24 2474377	24 86023	24 64462	24 70532	24 80641	24 91400	24 83540	24 16453	24 38913	24 48553	24 53079	24 53143
25 2587878	25 17330	25 83396	25 83953	25 83953	25 84752	25 21625	25 2887	25 37110	25 60001	25 65809	25 75916
26 268451	26 28204	26 92740	26 6903	26 17330	26 39000	26 32701	26 53722	26 83202	26 83202	26 83202	26 83202
27 2758038	27 58038	27 23081	27 34500	27 38179	27 64421	27 51630	27 79766	27 91382	27 91382	27 91382	27 17330
28 285979	28 83413	28 14307	28 52501	28 56307	28 83347	28 65900	28 83303	28 19824	28 978	28 36451	28 53087
29 2975916	29 65653	29 79766	29 79766	29 81102	29 92291	29 83692	29 10634	29 83692	29 26879	29 53703	29 58571
30 308388	30 83129	30 83129	30 83709	30 85119	30 21611	30 4040	30 38117	30 60043	30 51378	30 79717	30 83183
31 318558		31 93411	31 17341	31 17341		31 34180	31 55176	31 65828	31 65828	31 83785	31 83915

Mikor van születésnapom?

Mindenki kísérelje meg szerencsésjét a születésnapjára feljegyzett számmal. Ezen naptárban az év minden egyes napjára más szám van feljegyezve, melyek postafordulattal megrendelés esetén nálunk kaphatók, úgy hogy bárki kiválthatja saját számát.

Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I. osztályu eredeti sorsjegyek tervszerű betétei a következők:

egy nyolczad (1/8) forint —.75 vagyis 1.50 korona egy negyed (1/4) forint 1.50 vagyis 3.— korona
egy fél (1/2) > 3.— > 6.— > egy egész (1) > 6.— > 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összegnek postautalványon való előzetes beküldése ellenében megküldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megbízásokat kérünk azonnal, de legkésőbb

folyó évi május hó 1-ig

közvetlenül hozzánk beküldeni.

FIÓKOK:

V., Váci-körút 4. sz.

Muzeum-körút 11. sz.

Erzsébet-körút 54. sz.

TÖRÖK A. és T^{SA}

bankháza,

Budapest, VI., Teréz-körút 46/a.

Sok és igen nagy nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek és pedig rövid idő alatt hat millió koronánál többet.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. ÉS TÁRSA bankháza Budapest.

Ezennel megrendelek a m. kir. szab. osztálysorsjáték I. osztályához darab
eredeti osztálysorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt.

Az _____ korona összeg { utánveendő } A nem tetsző tör-
{ postautalvánnyal küldöm } lendő
{ mellékelve bankjegyekben (bélyegekbén) }

Pontos cím:

Fő-üzlet:

Zöldfa-u. elején.

HÁASZ MANÓ

női divatáruháza, Nagyvárad.

Fiók-üzlet:

Amerikai áruház.

Szíves figyelmét kívánom felhívni a t. vevőközönségnek remekül összeválogatott

tavaszi ujdonságaimra

és tekintettel a mindenki által ismert óriási forgalomra, abban a helyzetben vagyok, hogy határozottan olcsóbban adhatok, mint bárki.

T. vevőim még azon előnyben részesülnek, hogy már 10 frt bevásárlásnál, bárha az részletekben történik is,

saját műtermemben (Zöldfa-utca 29. sz.) készült 60 cm. magas életnagyságú fényképet kapnak teljesen ingyen,

csupán a papírkéretért s a reá való feszítésért önköltségemet, 1 frt 50 kft számítom fel. Maga ez életnagyságú fénykép a világ egy műintézetében sem szer-
vezhető be olcsóbban, mint 10 forintért.

Törlesztéses kölcsönt

5%

Vidéki bérházakra,
földbirtokra

szerzek minden előleg nélkül még abban az esetben is, ha magasabb kamatu kölcsönökkel vannak megterhelve.
Leveleket forduló postával elintézem.

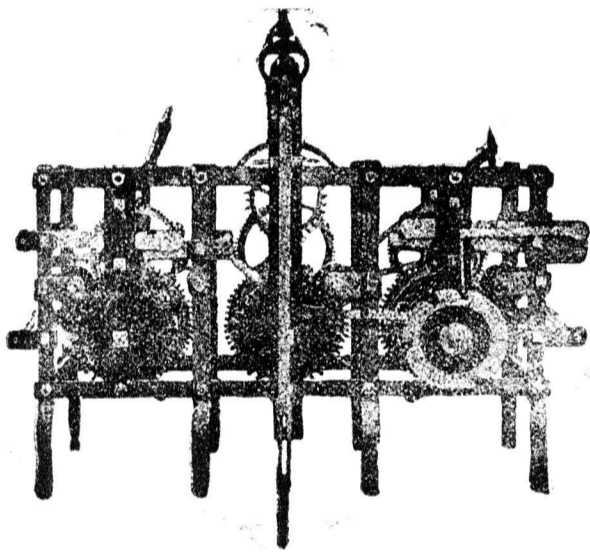
Sárkány József,

Budapest, Váci-körút 21. szám.

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint az egyházi és községi előljáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

**Daday József ur lakatos
és toronyórák üzletét,**

melyben 16 éven keresztül mint művezető voltam alkalmazva, **átvettem** és ezt személyesen, a régi jó hírnévhez méltóan, a régi cég alatt tovább folytatom.

Szíves pártfogásukat és megrendeléseiket, melyeket kifogástalanul olcsón és pontosan eszközölök, kérem és örömmel 10 évi jótállást vállalok, vagyok kiváló tisztelettel:

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyóra-készítő,
Nagyvárad, Szent János-utca 20 szám.

Telefon-szám 384.

50

HOFFER BERTALAN

paplan és matrác különlegességek gyártása
NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Bazár-épület).

Milyen csalódás

Éri azokat, kik mindent hisznek, azt is, hogy a házilag elkészített paplanokat a kereskedők készítik a saját műhelyükben, pedig az nem igaz, mert csak az én gyári helyiségemben készülnek a valódi, kitűnő

PAPLANOK!

Ez a házilag készült, valódi paplan, a többi csak rossz utánzat, a mit a vevő, sajnos, csak a saját kárán tud meg, de már későn.

Ruge paplan . . . 1 frt 60 kr. Kasmier paplan . . . 2 frt 40 kr. Gloria paplan . . . 3 frt 25 kr.
Jobb . . . 1 > 80 > Jobb . . . 3 > 60 > Atlasz v. selyem paplan 6 > >
Gratióz, kelengye-paplan, atlasz . . . 10 frt. Valódi gyapju kasmir . . . 10 frt.

Paplan-áthuzás jutányosan elvállaltatik.

Szabóknak különösen ajánlom táblás és méteres vattáimat

Tisztelettel **HOFFER BERTALAN** Fő-utca, (Bazár-épület).

89

ELEK JÓZSEF

női- és úri divat, vászon- és fehérnemű áruraktára
Nagyvárad, (Szent László-tér).
(VOLT KUNZ-cég helyiségében).

Telefon 429.

Ajánlja dusan berendezett újdonságait női ruha **szövetekben**, a legszebb kivitel és legfinomabb minőségig. **Lioni selymek**, Chine, egy-színű és fekete színekben. **Ponges** óriási választékban. **Diszek** és teljes kellékek. **Zephyr, Batist** mosókelmék, **Nap- és eső-ernyők** nagy választékban.

OBERLEITNER E. és FIAI

es. és kir. **vászon és asztalnemű** egyedüli bizományi gyári raktára.
Valódi Rumburgi, Irhoni, és Creász vásznak,
legjobb minőségű Chiffonok

és pamut-vásznak.

Külön gyászruha kelme-osztály teljes kellékekkel.

Mintákat kívánatra azonnal küldök.

Egyedül álló legnagyobb nyaraló- és moly ellen biztosító vállalat.

Nagyvárad, Zöldfa-utca. **Heiman Lipót és társa** Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Telefon 243. sz.

Telefon 243. sz.

női felöltők áruháza.

Mindennemű szőrmeárúk, u. m.: **bundák, tábszakok, Coliek, ruhák, szőnyegek** és minden e szak-hoz tartozó árúk **nyári megőrzésre elfogadtainak.**

Énnap és szombat napokon zárva.

Kívánatra a megőrzésre szánt tárgyak elszállítatnak.

Az összes raktárhelyiségek tüzkár ellen biztosítva vannak.

